

Pagaidu versija

TIESAS SPRIEDUMS (virspal?ta)

2020. gada 8. decembr? (\*)

Pras?ba atcelt ties?bu aktu – Direkt?va (ES) 2018/957 – Pakalpojumu sniegšanas br?v?ba – Darba ??m?ju nor?košana darb? – Nodarbin?t?bas noteikumi – Atalgojums – Nor?kojuma ilgums – Juridisk? pamata noteikšana – LESD 53. un 62. pants – Esošas direkt?vas groz?šana – LESD 9. pants – Pilnvaru nepareiza izmantošana – Nediskrimin?cijas princips – Nepieciešam?ba – Sam?r?guma princips – Pakalpojumu sniegšanas br?v?bas principa tv?rums – P?vad?jumi ar autotransportu – LESD 58. pants – Regula (EK) Nr. 593/2008 – Piem?rošanas joma – Tiesisk?s droš?bas un ties?bu normu skaidr?bas principi

Liet? C?620/18

par pras?bu atcelt ties?bu aktu atbilstoši LESD 263. pantam, ko 2018. gada 2. oktobr? c?la

**Ung?rija**, ko p?rst?v *M. Z. Fehér* un *G. Tornyai*, k? ar? *M. M. Tátrai*, p?rst?vji,

pras?t?ja,

pret

**Eiropas Parlamentu**, ko p?rst?v *M. Martínez Iglesias*, k? ar? *L. Visaggio* un *A. Tamás*, p?rst?vji,

atbild?t?js,

ko atbalsta

**V?cijas Federat?v? Republika**, ko p?rst?v *J. Möller* un *S. Eisenberg*, p?rst?vji,

**Francijas Republika**, ko p?rst?v *E. de Moustier*, *A.?L. Desjonquères* un *C. Mosser*, k? ar? *R. Coesme*, p?rst?vji,

**N?derlandes Karaliste**, ko p?rst?v *M. K. Bulterman* un *C. Schillemans*, k? ar? *J. Langer*, p?rst?vji,

**Eiropas Komisija**, ko p?rst?v *L. Havas*, *M. Kellerbauer* un *B.?R. Killmann*, k? ar? *A. Szmytkowska*, p?rst?vji,

personas, kas iest?juš?s liet?,

**Eiropas Savien?bas Padomi**, ko s?kotn?ji p?rst?v?ja *A. Norberg* un *M. Bencze*, k? ar? *E. Ambrosini*, v?l?k – *A. Norberg*, k? ar? *E. Ambrosini*, *A. Sikora?Kal?da* un *Zs. Bodnár*, p?rst?vji,

atbild?t?ja,

ko atbalsta

**V?cijas Federat?v? Republika**, ko p?rst?v *J. Möller* un *S. Eisenberg*, p?rst?vji,

**Francijas Republika**, ko p?rst?v *E. de Moustier*, *A.?L. Desjonquères* un *C. Mosser*, k? ar? *R. Coesme*

, p?rst?vji,

**N?derlandes Karaliste**, ko p?rst?v *M. K. Bulterman* un *C. Schillemans*, k? ar? *J. Langer*, p?rst?vji,

**Zviedrijas Karaliste**, ko p?rst?v *C. Meyer-Seitz*, *H. Shev* un *H. Eklinder*, p?rst?ves,

**Eiropas Komisija**, ko p?rst?v *L. Havas*, *M. Kellerbauer* un *B. R. Killmann*, k? ar? *A. Szmytkowska*, p?rst?vji,

personas, kas iest?juš?s liet?,

TIESA (virspal?ta)

š?d? sast?v?: priekšs?d?t?js K. L?nartss [*K. Lenaerts*], priekšs?d?t?ja vietniece R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], pal?tu priekšs?d?t?ji Ž. K. Bonišo [*J. C. Bonichot*], M. Vilars [*M. Vilaras*] (referents), J. Regans [*E. Regan*], M. Ileši?s [*M. Ileši?*] un N. V?ls [*N. Wahl*], tiesneši E. Juh?ss [*E. Juhász*], D. Šv?bi [*D. Šváby*], S. Rodins [*S. Rodin*], F. Biltšens [*F. Biltgen*], K. Jirim?e [*K. Jürimäe*], K. Likurģs [*C. Lycourgos*], P. Dž. Šv?rebs [*P. G. Xuereb*] un N. J?skinens [*N. Jääskinen*],

?ener?ladvok?ts: M. Kampos San?ess?Bordona [*M. Campos Sánchez-Bordona*],

sekret?re: R. Šereša [*R. ?ere?*], administratore,

?emot v?r? rakstveida procesu un 2020. gada 3. marta tiesas s?di,

noklaus?jusies ?ener?ladvok?ta secin?jumu 2020. gada 28. maija tiesas s?d?,

pasludina šo spriedumu.

## **Spriedums**

1 Pras?bas pieteikum? Ung?rija l?dz Tiesu, galvenok?rt, atcelt Eiropas Parlamenta un Padomes Direkt?vu (ES) 2018/957 (2018. gada 28. j?nija), ar ko groza Direkt?vu 96/71/EK par darba ??m?ju nor?košanu darb? pakalpojumu sniegšanas jom? (OV 2018, L 173, 16. lpp., un labojums – OV 2019, L 91, 77. lpp.) (turpm?k tekst? – “apstr?d?t? direkt?va”), un, pak?rtoti, atcelt vair?kas t?s normas.

### **Atbilstoš?s ties?bu normas**

#### **LESD**

2 LESD 9. pant? ir noteikts:

“Nosakot un ?stenojot savu politiku un darb?bas, Savien?ba ?em v?r? pras?bas, kas saist?tas ar augsta l?me?a nodarbin?t?bas veicin?šanu, atbilst?gas soci?l?s aizsardz?bas nodrošin?šanu, soci?l?s atstumt?bas apkarošanu, k? ar? ar izgl?t?bas, m?c?bu un cilv?ku vesel?bas aizsardz?bas l?me?a paaugstin?šanu.”

3 LESD 53. pant? ir noteikts:

“1. Lai person?m b?tu viegl?k s?kt un izv?rst darb?bas k? pašnodarbin?t?m person?m, Eiropas Parlaments un [Eiropas Savien?bas] Padome saska?? ar parasto likumdošanas proced?ru pie?em direkt?vas, kas nosaka diplomu, apliec?bu un citu ofici?lu kvalifik?cijas apliecin?juma dokumentu savstarp?ju atz?šanu, k? ar? normat?vo un administrat?vo aktu noteikumu

koordināciju dalībvalstīs saistībā ar darbību sākšanu un izvērtēšanu kā pašnodarbinātām personām.

2. Ierobežojumu pakāpeniska atcelšana profesijām, kas saistītas ar medicīnu, ar to saistītām profesijām un farmācijas profesijām, ir atkarīga no tā, kā dalībvalstīs koordinācija nosacījums darbam šajās profesijās.”

4. Saskaņā ar LESD 58. panta 1. punktu:

“Pakalpojumu sniegšanas brīvību transporta jomā reglamentē noteikumi, kas izklāstīti sadaļā par transportu.”

5. LESD 62. pants ir paredzēts:

“Šā Līguma 51. līdz 54. pants attiecas uz visiem šajā nodaļā izskatītajiem jautājumiem.”

6. LESD 153. pants ir paredzēts:

“1. Lai sasniegtu 151. pants izvirzītos mērķus, Savienība atbalsta un papildina dalībvalstu darbību šādās jomās:

- a) uzlabojumi, jo īpaši darba vidē, lai aizsargātu darba ņēmēju veselību un drošību;
- b) darba apstākļi;
- c) darba ņēmēju sociālās nodrošinājums un sociālā aizsardzība;
- d) darba ņēmēju aizsardzība darba līgumu izbeigšanas gadījumos;
- e) darba ņēmēju informācija un apspriešanās ar tiem;
- f) darba ņēmēju un darba devēju pārstāvība un kolektīva interešu aizsardzība, tostarp kopīgu lēmumu pieņemšana atbilstīgi 5. punktam;

[..]

2. Lai to panāktu, Eiropas Parlaments un Padome var:

- a) paredzēt pasākumus, lai veicinātu dalībvalstu sadarbību, izmantojot iniciatīvas, kas vērstas uz zināšanu apguvi, informācijas un labākas pieredzes apmaiņas sekmēšanu, inovāciju veicināšanu un pieredzes izvērtēšanu, neparedzot dalībvalstu normatīvo aktu saskaņošanu;
- b) šā panta 1. punkta a) līdz i) apakšpunktā minētajās jomās ar direktīvām noteikt minimālās prasības, kas pakāpeniski jāievieš, ievērojot nosacījumu un tehniskos noteikumus katrā dalībvalstī. Ar šādm direktīvām vairās uzlikt tādus administratīvus, finansiālus un juridiskus ierobežojumus, kas traucētu veidoties un attīstīties mazajiem un vidējiem uzņēmumiem.

Eiropas Parlaments un Padome pēc apspriešanās ar Ekonomikas un sociālo lietu komiteju un Reģionu komiteju pieņem lēmumus.

1. punkta c), d), f) un g) apakšpunktā minētajās jomās Padome, apspriedusies ar Eiropas Parlamentu un minētajām komitejām, lēmumu pieņem vienprātīgi un saskaņā ar īpašu likumdošanas procedūru.

Padome pēc Komisijas priekšlikuma un pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu ar vienprātīgu

Izmumu var attiecināt parasto likumdošanas procedūru arī uz 1. punkta d), f) un g) apakšpunktu.

[..]

5. Šī panta noteikumi neattiecas uz darba samaksu, uz tiesību apvienoties, uz tiesību streikot vai uz tiesību pieteikt lokautus.”

### ***Tiesiskais regulējums attiecībā uz norīkotajiem darba ņēmējiem***

*Direktīva 96/71/EK*

7 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 96/71/EK (1996. gada 16. decembris) par darba ņēmēju norīkošanu darbā pakalpojumu sniegšanas jomā (OV 1997, L 18, 1. lpp.) tika pieņemta, pamatojoties uz EKL 57. panta 2. punktu un 66. pantu (tagad attiecīgi LESD 53. panta 1. punkts un 62. pants).

8 Saskaņā ar Direktīvas 96/71 3. panta 1. punktu tās mērķis bija nodrošināt dalībvalstu teritorijā darbā norīkotajiem darba ņēmējiem nodarbinātības noteikumus, kas attiecas uz tajā uzskaitītajiem jautājumiem un ko tajā dalībvalstī, kurā darbu veic, nosaka ar normatīviem vai administratīviem aktiem un/vai ar koplīgumiem vai šķēršļtiesas nolūmiem, kas ir pasludināti par vispārīgi piemērojamiem.

9 To jautājumu vidū, uz kuriem attiecas Direktīva 96/71, tās 3. panta 1. punkta c) apakšpunktā bija minēti jautājumi par minimālajām algām likmēm, tostarp likmēm par virsstundām.

*Apstrīdētā direktīva*

10 Apstrīdētā direktīva tika pieņemta, pamatojoties uz LESD 53. panta 1. punktu un 62. pantu.

11 Apstrīdētās direktīvas 1., 4., 6. un 9.–11. apsvērumā ir paredzēti:

“(1) Darba ņēmēju pārvietošanās brīvība, brīvība veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvība ir iekšējā tirgus pamatprincipi, kas noteikti Līgumā par Eiropas Savienības darbību (LESD). Savienība padziļina minēto principu īstenošanu un piemērošanu ar mērķi garantēt vienlīdzīgus konkurences apstākļus uzņēmumiem un to, lai tiktu ieviestas darba ņēmēju tiesības.

[..]

(4) Vairāk kā divdesmit gadus pēc [..] Direktīvas 96/71 [..] pieņemšanas ir kļuvis nepieciešams novērtēt, vai tā vēl aizvien nodrošina pareizo līdzsvaru starp vajadzību veicināt pakalpojumu sniegšanas brīvību un nodrošināt vienlīdzīgus konkurences apstākļus, no vienas puses, un vajadzību aizsargāt darbā norīkoto darba ņēmēju tiesības, no otras puses. Lai nodrošinātu to, ka noteikumi tiek piemēroti vienādi, un lai panāktu patiesu sociālo konverģenci, līdztekus Direktīvas 96/71 [..] pārskatīšanai par prioritāti būtu jāuzskata arī Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/67/ES [(2014. gada 15. maijs) par to, kā izpildīt Direktīvu 96/71, un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 1024/2012 par administratīvo sadarbību, izmantojot iekšējā tirgus informācijas sistēmu (“IMI regula”) (OV 2014, L 159, 11. lpp.)], īstenošana un piemērošana.

[..]

(6) Vienlīdzīgās attieksmes princips un jebkādas ar valstspiederību saistītas diskriminācijas aizliegums ir nostiprināti Savienības tiesību sistēmā jau kopš dibināšanas Līgumiem. Vienādas darba samaksas princips ir īstenots ar sekundārajiem tiesību aktiem, un minētais princips attiecas ne

tikai uz v?riešiem un sieviet?m, bet ar? uz darba ??m?jiem ar l?gumu uz noteiktu laiku un sal?dzin?miem past?v?gajiem darba ??m?jiem, uz nepilna laika un pilna laika darba ??m?jiem un uz pagaidu darba a?ent?ras darba ??m?jiem un sal?dzin?miem lietot?juz??muma darba ??m?jiem. Min?tie principi ietver visu t?du pas?kumu aizliegumu, kuri tieši vai netieši diskrimin? valstspieder?bas d???. Piem?rojot šos principus, ir j??em v?r? attiec?g? Eiropas Savien?bas Tiesas judikat?ra.

[..]

(9) Nor?košana darb? p?c b?t?bas ir ?slaic?ga. Darb? nor?kotie darba ??m?ji p?c tam, kad vi?i ir pabeiguši darbu, kuram vi?i tikuši nor?koti, parasti atgriežas dal?bvalst?, no kuras vi?i tikuši nos?t?ti. Tom?r, ?emot v?r? to, ka daži nor?kojumi ir ilglaic?gi, un atz?stot saikni starp uz??m?j?dal?bvalsts darba tirgu un darba ??m?jiem, kas nor?koti darb? uz tik ilgiem laikposmiem, gad?jumos, kad nor?kojums p?rsniedz 12 m?nešus, uz??m?j?dal?bvalst?m b?tu j?nodrošina, ka uz??mumi, kas nor?ko darb? darba ??m?jus uz šo uz??m?j?dal?bvalstu teritoriju, garant?tu šiem darba ??m?jiem papildu nodarbin?t?bas noteikumu kopumu, kas oblig?ti j?piem?ro darba ??m?jiem taj? dal?bvalst?, kur? darbs tiek veikts. P?c pakalpojumu sniedz?ja motiv?ta pazi?ojuma min?tais laikposms b?tu j?pagarina.

(10) Liel?ka darba ??m?ju aizsardz?ba ir j?nodrošina t?d??, lai garant?tu br?v?bu sniegt pakalpojumus taisn?gi gan ?stermi??, gan ilgtermi??, jo ?paši nov?ršot L?gumos paredz?to ties?bu p?rk?pšanu. Tom?r noteikumi, ar kuriem nodrošina š?du darba ??m?ju aizsardz?bu, nevar skart t?du uz??mumu, kas nor?ko darba ??m?jus darb? uz citas dal?bvalsts teritoriju, ties?bas atsaukties uz br?v?bu sniegt pakalpojumus tostarp tajos gad?jumos, kad nor?kojums darb? p?rsniedz 12 m?nešus vai attiec?g? gad?jum? 18 m?nešus. T?d?? jebkuriem noteikumiem, ko piem?ro darb? nor?kotiem darba ??m?jiem saist?b? ar nor?kojumu, kas p?rsniedz 12 m?nešus vai attiec?g? gad?jum? 18 m?nešus, ir j?atbilst min?tajai br?v?bai. Saska?? ar iedibin?to judikat?ru pakalpojumu sniegšanas br?v?bas ierobežojumi ir pie?aujami tikai tad, ja tie ir pamatoti ar seviš?i svar?giem iemesliem saist?b? ar sabiedr?bas interes?m un ja tie ir sam?r?gi un vajadz?gi.

(11) Ja nor?kojums darb? p?rsniedz 12 m?nešus vai attiec?g? gad?jum? 18 m?nešus, papildu nodarbin?t?bas noteikumu kopumam, kas j?nodrošina tam uz??mumam, kurš darba ??m?jus nor?ko darb? uz citas dal?bvalsts teritoriju, b?tu j?attiecas ar? uz tiem darba ??m?jiem, kuri tiek nor?koti darb? ar m?r?i aizvietot citus darb? nor?kotos darba ??m?jus, kas veic to pašu uzdevumu taj? paš? viet?, – lai nodrošin?tu, ka š?das aizvietošanas netiek izmantotas, lai izvair?tos no citk?rt piem?rojamiem noteikumiem.”

12 Š?s direkt?vas 16.–19. apsv?rums ir formul?ts š?di:

“(16) Patiesi integr?t? un konkur?tsp?j?g? iekš?j? tirg? uz??mumi konkur?, pamatojoties uz t?diem faktoriem k? raž?gums, efektivit?te un darbasp?ka izgl?t?bas un prasmju l?menis, k? ar? to ražojumu un pakalpojumu kvalit?te un to inov?cijas l?menis.

(17) Dal?bvalstu kompetenc? ir paredz?t noteikumus par atalgojumu saska?? ar valsts ties?bu aktiem un/vai praksi. Jaut?jums par algu noteikšanu ir tikai un vien?gi dal?bvalstu un soci?lo partneru p?rzi???. ?paša uzman?ba b?tu j?velt? tam, lai netiktu nodar?ts kait?jums valstu algu noteikšanas sist?m?m vai lai netiktu ierobežota iesaist?to pušu br?v?ba.

(18) Kad sal?dzina darb? nor?kotajam darba ??m?jam maks?to atalgojumu ar atalgojumu, kas pien?kas saska?? ar uz??m?j?dal?bvalsts valsts ties?bu aktiem un/vai praksi, b?tu j??em v?r? atalgojuma bruto summa. B?tu j?sal?dzina atalgojuma kop?j?s bruto summas, nevis atseviš?i atalgojuma pamatelementi, kas atbilst?gi šai direkt?vai ir noteikti k? oblig?ti. Tom?r, lai

nodrošinātu pārrēķināšanu un palīdzētu kompetentajām iestādēm un struktūrām veikt pārbaudes un kontroles, atalgojuma pamatelementiem ir jābūt pietiekami detalizēti identificējamiem saskaņā ar dalībvalsts, no kuras attiecīgais darba ņēmējs ticis norakots, tiesību aktiem un/vai praksi. Ja vien komandējuma nauda, kas saistīta ar attiecīgo norakojumu neattiecas uz tādām izdevumiem, kas faktiski radušies saistībā ar norakojumu darbību, piemēram, ar ceļā, uzturēšanos un naktsmitīšanos izdevumiem, tādā gadījumā jāuzskata par atalgojuma daļu un tādā gadījumā jāņem vērā, lai salīdzinātu atalgojuma kopējās bruto summas.

(19) Komandējuma nauda, kas saistīta ar attiecīgo norakojumu darbību, bieži kalpo vairākiem mērķiem. Ciktāl tās mērķis ir atlīdzināt izdevumus, kas radušies saistībā ar norakojumu darbību, piemēram, izdevumus par ceļu, uzturēšanu un naktsmitīšanos, tādā gadījumā jāuzskata par atalgojuma daļu. Dalībvalstu ziņā ir – atbilstīgi saviem valsts tiesību aktiem un/vai praksei – paredzēt noteikumus par šādu izdevumu atlīdzināšanu. Darba devējam būtu jādarbojas norakojumiem darba ņēmējiem šādi izdevumi jāatlīdzina saskaņā ar valsts tiesību aktiem un/vai praksi, ko piemēro darba attiecībā m.

13 Atbilstoši minētās direktīvas 24. apsvērumam:

“Ar šo direktīvu izveido līdzsvarotu regulējumu attiecībā uz pakalpojumu sniegšanas brīvību un darbības norakoto darba ņēmēju aizsardzību, kurš ir nediskriminājošs, pārredzams un samērīgs un kurš vienlaikus ir ievērojama valsts sociālo partneru attiecībā dažādā. Šī direktīva neliedz piemērot tādus nodarbinātības noteikumus, kas darbības norakojumiem darba ņēmējiem ir labvēlīgāki.”

14 Ar apstrīdētās direktīvas 1. panta 1. punkta b) apakšpunktu Direktīvas 96/71 1. pantā ir iekļauts 1. un 1.a punkts:

“1. Ar [Direktīvu 96/71] nodrošina darbības norakoto darba ņēmēju aizsardzību viņu norakojuma laikā saistībā ar pakalpojumu sniegšanas brīvību, paredzot obligātus noteikumus, kuri ir jāievēro attiecībā uz darba apstākļiem un darba ņēmēju veselības un drošības aizsardzību.

1.a [Direktīva 96/71] nekādā veidā neietekmē dalībvalstīs un Savienības līmenī atzīto pamattiesību īstenošanu, tostarp tiesības vai brīvību streikot vai veikt citu rīcību, kas saskaņā ar valsts tiesību aktiem un/vai praksi paredzēta konkrētajās dalībvalstīs darba attiecībā sistēmās. Tāpat tas neskar tiesības apspriest, slēgt un izpildīt koplīgumus, vai arī kolektīvi rīkoties saskaņā ar valsts tiesību aktiem un/vai praksi.”

15 Ar apstrīdētās direktīvas 1. panta 2. punkta a) apakšpunktu ir grozīts Direktīvas 96/71 3. panta 1. punkta pirmās daļas c) apakšpunkts, šai daļai ir pievienots h) un i) apakšpunkts un minētajā 3. panta 1. punktā ir iekļauta trešā daļa, kas norādīts turpmāk:

“1. Dalībvalstīs, neatkarīgi no tā, kuras tiesības piemērojamas darba attiecībā m, nodrošina, ka 1. panta 1. punktā minētie uzņēmumi darba ņēmējiem, kas ir norakoti darbības uz to teritoriju, pamatojoties uz vienlīdzīgu attieksmi, garantē tādus nodarbinātības noteikumus, kuri aptver turpmāk minētos jautājumus, kas tajā dalībvalstī, kurā darbu veic, ir noteikti:

– ar normatīviem vai administratīviem aktiem un/vai

– ar koplīgumiem vai šķēršļtiesas nolūmumiem, kuri ir pasludināti par vispārīgi piemērojamiem vai kurus citā veidā piemēro saskaņā ar 8. punktu:

[..]

c) atalgojums, tai skaitā likmes par virsstundām; šo apakšpunktu nepiemēro papildu

arodpensiju shēmām;

[..]

h) attiecībā uz darba ņēmēju, kurš atrodas ārpus savas pastāvīgās darba vietas, – izmitināšanas apstākļi gadījumos, kad darba devējs to nodrošina darba ņēmējiem, kuri atrodas ārpus savas pastāvīgās darba vietas;

i) komandējuma nauda vai izdevumu atlīdzināšana, lai darba ņēmējiem, kuri atrodas ārpus sava[s] dzīvesvietas profesionālu iemeslu dēļ, segtu ceļā, uzturēšanos un naktsmitēšanos izdevumus.

[..]

[Direktīvā 96/71] atalgojuma jēdzienu nosaka saskaņā ar tās dalībvalsts valsts tiesību aktiem un/vai praksi, uz kuras teritoriju darba ņēmējs ir norīkots, un tas ietver – visus atalgojuma pamatelementus, kas kļūst obligāti ir noteikti ar valsts normatīvajiem vai administratīvajiem aktiem vai ar tādām koplīgumiem vai šķēršļtiesas nolikumiem, kuri attiecīgajā dalībvalstī ir pasludināti par vispārīgi piemērojamiem vai kurus citādā veidā piemēro saskaņā ar 8. punktu.”

16 Ar apstrīdētās direktīvas 1. panta 2. punkta b) apakšpunktu Direktīvas 96/71 3. pantā ir iekļauts 1.a punkts šādā redakcijā:

“Ja faktiskais norīkojuma ilgums pārsniedz 12 mēnešus, dalībvalstīs, neatkarīgi no tā, kuras tiesības piemērojamas darba attiecībā, nodrošina, ka 1. panta 1. punktā minētie uzņēmumi darba ņēmējiem, kas ir norīkoti darbī uz to teritoriju papildus šā panta 1. punktā minētajiem nodarbinātības noteikumiem, pamatojoties uz vienlīdzīgu attieksmi, garantē visus piemērojamos nodarbinātības noteikumus, kas dalībvalstī, kurā darbu veic, ir noteikti:

– ar normatīviem vai administratīviem aktiem un/vai

– ar koplīgumiem vai šķēršļtiesas nolikumiem, kuri ir pasludināti par vispārīgi piemērojamiem vai kurus citādā veidā piemēro saskaņā ar 8. punktu.

Šā punkta pirmo daļu nepiemēro šādiem jautājumiem:

a) darba līguma noslēgšanas un izbeigšanas procedūras, formalitātes un nosacījumi, tostarp konkurences aizlieguma klauzulas;

b) papildu arodpensiju shēmas.

Ja pakalpojumu sniedzējs iesniedz motivētu paziņojumu, dalībvalsts, kurā tiek sniegts pakalpojums, pirmajā daļā minēto laikposmu pagarina līdz 18 mēnešiem.

Ja 1. panta 1. punktā minētais uzņēmums darbī norīkotu darba ņēmēju aizstāj ar citu darbī norīkotu darba ņēmēju, kas veic to pašu uzdevumu tajā pašā vietā, norīkojuma ilgums šā punkta nolūkā ir attiecīgo atsevišķo darbī norīkoto darba ņēmēju norīkojumu laikposmu kumulatīvais ilgums.

Šā punkta ceturtajā daļā minēto jēdzienu “to pašu uzdevumu tajā pašā vietā” nosaka, cita starpā, ņemot vērā sniedzamā pakalpojuma un veicamā darba būtību un darba vietas adresi(-es).”

17     Saskaņā ar apstrīdētās direktīvas 1. panta 2. punkta c) apakšpunktu Direktīvas 96/71 3. panta 7. punktam ir šāda redakcija:

“Šī panta 1.–6. punkta noteikumi nekavē piemērot darba ūmājiem labvēlīgākus nodarbinātības noteikumus.

Komandējuma naudu, kas saistīta ar attiecīgo norīkojumu, uzskata par atalgojuma daļu, ja vien to neizmaksā, atļūdzinot tūds izdevumus, kas faktiski radušies saistībā ar norīkojumu darbā[, tūds] k? ceā, ūdināšanas un naksmātnes izdevumi. Darba devājs, neskarot 1. punkta pirmās daļas i) apakšpunktu, darbā norīkotajam darba ūmājam šūds izdevumus atļūdzina saskaņā ar darba attiecībā m piemērojamiem valsts tiesību aktiem un/vai praksi.

Ja darba attiecībā m piemērojamos nodarbinātības noteikumos nav noteikts, vai – un tūds gadājūm? kurus – ar attiecīgo norīkojumu saistītās komandējuma naudas elementus izmaksā, atļūdzinot tūds faktiskos izdevumus, kas radušies saistībā ar norīkojumu darbā, vai kuri no šiem elementiem ir daā no atalgojuma, tad uzskata, ka visa komandējuma nauda tiek izmaksāta k? izdevumu atļūdzinājūms.”

18     Apstrīdētās direktīvas 3. panta 3. punktā ir noteikts:

“Šo direktīvu piemēro autotransporta nozarē, sākot no dienas, kad piemēro tiesību aktu, ar ko groza [Eiropas Parlamenta un Padomes] Direktīvu 2006/22/EK [(2006. gada 15. marts) par minimālajiem nosacājūmiem Padomes Regulu (EEK) Nr. 3820/85 un Nr. 3821/85 ūstenošanai saistībā ar sociālās jomas tiesību aktiem attiecībā uz darbā m autotransporta jomā un par Padomes Direktīvas 88/599/EEK atcelšanu (OV 2006, L 102, 35. lpp.)] attiecībā uz kontroles prasībām un paredz konkrētus noteikumus attiecībā uz Direktīvu 96/71 [...] un Direktīvu 2014/67 [...] saistībā ar autovadītāju norīkošanu darbā autotransporta nozarē.”

### ***Tiesiskais regulējūms par tiesību aktiem, kas piemērojami lūgumsaistībā m***

19     Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 593/2008 (2008. gada 17. jūnijs) par tiesību aktiem, kas piemērojami lūgumsaistībā m (Roma I) (OV 2008, L 177, 6. lpp.) (turpmāk tekstā – “Romas I regula”), 40. apsvērumā ir paredzēts:

“Būtu jāizvairās no situācijām, kad kolūziju normas ir izklīdētas vairākos instrumentos un kad pastāv atšķirības starp šām normām. Ar šo regulu tomēr nedrīkstētu būt liegta iespēja saistībā ar konkrētiem jautājūmiem [Savienības] tiesību aktos iekāut kolūziju normas attiecībā uz lūgumsaistībā m.

Šī regula nedrīkstētu skart citu tūdu instrumentu piemērošanu, ar kuriem paredzēti noteikumi, kuru mērķis ir sekmēt iekšējā tirgus pareizu darbību, ciktāl minētos noteikumus nevar piemērot saistībā ar tiesību aktiem, kas norādēti ar šā regulas noteikumiem. [...]”

20     Šīs regulas 8. pantā “Individuālie darba lūgumi” ir noteikts:

“1.     Individuālos darba lūgumus reglamentē tiesību akti, ko puses izvēlējūšs atbilstīgi 3. pantam. Tomēr šādas izvēles iznākūmā darbiniekam nedrīkst būt liegta aizsardzība, kas tam piešķirta ar noteikumiem, no kuriem nevar atkāpties, savstarpēji vienojoties, atbilstīgi tiesību aktiem, kurus piemērotu saskaņā ar šā panta 2., 3. un 4. punktu, ja nebūtu izdarīta izvēle.

2.     Ciktāl puses nav izdarījušas izvēli attiecībā uz individuālajam darba lūgumam piemērojamiem tiesību aktiem, lūgumu reglamentē tās valsts tiesību akti, kurā vai – ja tā nav – no kuras darbinieks pastāvīgi veic darbu, pildot lūgumu. Ja darbinieks uz laiku ir nodarbināts citā



valst?, neuzskata, ka ir main?jusies valsts, kur? darbinieks past?v?gi veic savu darbu.

[..]"

21 Min?t?s regulas 23. pant? "Attiec?bas ar citiem [Savien?bas] ties?bu aktiem" ir noteikts:

"Iz?emot 7. pantu, š? regula neskar t?du [Savien?bas] ties?bu aktu piem?rošanu, kuros saist?b? ar konkr?tiem jaut?jumiem ir paredz?tas kol?ziju normas attiec?b? uz l?gumsaist?b?m."

### **Lietas dal?bnieku pras?jumi un tiesved?ba Ties?**

22 Ung?rijas pras?jumi Tiesai ir š?di:

- galvenok?rt, atcelt apstr?d?to direkt?vu;
- pak?rtoti:
  - atcelt apstr?d?t?s direkt?vas 1. panta 2. punkta a) apakšpunkta ietvertu noteikumu, kur? ir noteikts jaun? Direkt?vas 96/71 3. panta 1. punkta pirm?s da?as c) apakšpunkta un jaun? t?s 3. panta 1. punkta treš?s da?as teksts;
  - atcelt apstr?d?t?s direkt?vas 1. panta 2. punkta b) apakšpunktu, ar kuru noteikts Direkt?vas 96/71 3. panta 1.a punkta teksts;
  - atcelt apstr?d?t?s direkt?vas 1. panta 2. punkta c) apakšpunktu;
  - atcelt apstr?d?t?s direkt?vas 3. panta 3. punktu un
  - piespriest Parlamentam un Padomei atl?dzin?t ties?šan?s izdevumus.

23 Parlaments un Padome l?dz Tiesu noraid?t pras?bu un piespriest Ung?rijai atl?dzin?t ties?šan?s izdevumus.

24 Atbilstoši Eiropas Savien?bas Tiesas stat?tu 16. panta trešajai da?ai Ung?rija ir l?gusi Tiesu šo lietu izspriest virspal?t?.

25 Ar Tiesas priekšs?d?t?ja 2019. gada 21. febru?ra l?mumu V?cijas Federat?vajai Republikai, Francijas Republikai, N?derlandes Karalistei un Komisijai tika at?auts iest?ties liet? Parlamenta un Padomes pras?jumu atbalstam.

26 Ar Tiesas priekšs?d?t?ja 2019. gada 27. marta l?mumu Zviedrijas Karalistei tika at?auts iest?ties liet? Padomes pras?jumu atbalstam.

### **Par pras?bu**

27 Pras?bas atbalstam Ung?rija izvirza piecus pamatus, kas attiec?gi ir saist?ti ar k??daina juridisk? pamata izv?li apstr?d?t?s direkt?vas pie?emšanai, LESD 153. panta 5. punkta neiev?rošanu un pilnvaru nepareizu izmantošanu, LESD 56. panta p?rk?pumu, š? panta p?rk?pumu, cikt?l ar apstr?d?to direkt?vu ir izsl?gta efekt?va pakalpojumu sniegšanas br?v?bas ?stenošana, un Romas I regulas, k? ar? tiesisk?s droš?bas un ties?bu normu skaidr?bas principu neiev?rošanu.

### ***Par pirmo pamatu – k??daina juridisk? pamata izv?li apstr?d?t?s direkt?vas pie?emšanai***

## *Lietas dalībnieku argumenti*

- 28 Ungārija apgalvo, ka, pamatodamies uz LESD 53. panta 1. punktu un 62. pantu, Savienības likumdevējs nav izvēlējies pareizu juridisko pamatu apstrīdētās direktivas pieņemšanai. Šī direktīva tās mērķa un satura ziņā esot vērsta tikai vai galvenokārt uz to, lai aizsargātu darba ņēmēju, un tās mērķis neesot likvidēt šķēršļus pakalpojumu sniegšanas brīvībai.
- 29 Šajā ziņā Ungārija uzskata, ka juridiskais pamats, kas attiecas uz pakalpojumu sniegšanas brīvību, nav attiecināms nedz uz darba ņēmēju aizsardzības mērķiem, nedz aktiem, kas var tikt pieņemti šajā jomā un kas ir paredzēti LESD 153. pantā.
- 30 Apstrīdētās direktivas pamatmērķis tāu esot nodrošināt vienlīdzīgu attieksmi pret darba ņēmjiem, it īpaši attiecinot vienlīdzīgā darba ņēmēju darba samaksas principu arī uz tiem darba ņēmjiem, kuri sniedz pārobežu pakalpojumus, bēdami norīkoti darbā. Viņiem tiek nodrošināta uzņēmējdarbības tiesību s paredzētā darba samaksa pilnā apmērā.
- 31 Tomēr, ņemot vērā apstrīdētās direktivas aizsargājošo iedarbību, tā esot pretrunā Savienības konkurētspējas palielināšanas, kā arī kohēzijas un dalībvalstu solidaritātes mērķiem.
- 32 Turklāt Ungārija norāda, ka Padome nav precizējusi, kuras no šīs direktivas imperatīvajām normām ļauj faktiski pastiprināt pakalpojumu sniegšanas brīvību, aizsargājot darba ņēmēju un novēršot negodīgu konkurenci.
- 33 Tādējādi no minētās direktivas satura pārbaudes Ungārija secina, ka tajā nav ietverti elementi, kas varētu attaisnot Savienības likumdevēja izvēlīto juridisko pamatu.
- 34 Tā uzskata, ka tas tā būtu arī tad, ja apstrīdētās direktivas saturs un mērķi tiktu izvērtēti kopsakarā ar tiesību aktu, kuru tā groza, jo šajā direktīvā Direktivas 96/71 mērķis ir definēts tādējādi, ka tas attiecas vienīgi uz norīkoto darba ņēmēju aizsardzības garantiju.
- 35 Tā uzskata, ka nepieciešamība aplūkot grozījumu kontekstā un izvērtēt leģislatīvo aktu kopumā nenozīmē, ka grozošā tiesību akta juridiskais pamats būtu jānosaka, ņemot vērā vienīgi grozītā akta mērķus un saturu.
- 36 Ungārija no tā secina, ka juridiskais pamats ir jānosaka, pirmām kārtām ņemot vērā grozošā tiesību akta mērķi un saturu, un ka LESD 153. panta 2. punkta b) apakšpunkts varētu būt atbilstošs juridiskais pamats, jo ar apstrīdēto direktīvu tiek regulēti jautājumi, uz kuriem specifiskāk attiecas šī tiesību norma, nevis LESD 53. un 62. pants.
- 37 Parlaments un Padome, kurus atbalsta Vācijas Federatīvā Republika, Francijas Republika, Nīderlandes Karaliste, Zviedrijas Karaliste un Komisija, apstrīd Ungārijas argumentāciju.

## *Tiesas vērtējums*

38 Iesākumā, pirmkārt, ir jāatgādina, ka Savienības tiesību akta juridiskā pamata izvēlei ir jābalstās uz objektīviem faktoriem, kuri varētu būt tiesas kontroles priekšmets, tostarp uz šīs tiesību akta mērķi un saturu. Ja, pārbaudot attiecīgo tiesību aktu, tiek konstatēts, ka tam ir divi mērķi vai ka tam ir divas sastāvdaļas, no kurām vienu var uzskatīt par galveno vai dominējošo, savukārt otrai ir tikai palīggraksturs, tad šīs tiesību akts ir jābalsta tikai uz vienu juridisko pamatu, proti, to, ar ko saistīts galvenais vai dominējošais mērķis vai sastāvdaļa (spriedums, 2019. gada 3. decembris, *Ēhijas Republika/Parlaments un Padome*, C-482/17, EU:C:2019:1035, 31. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

39 Tāpat ir jānorāda, ka, lai noteiktu atbilstošo juridisko pamatu, var tikt ņemts vērā jaunās tiesiskās regulējuma juridiskais konteksts, it īpaši, ciktāl šāds konteksts var sniegt skaidrību par šīs regulējuma mērķi (spriedums, 2019. gada 3. decembris, *Ēhijas Republika/Parlaments un Padome*, C-482/17, EU:C:2019:1035, 32. punkts).

40 Tādējādi, runājot par tiesisko regulējumu, ar kuru – kā tas ir apstrīdētās direktīvas gadījumā – tiek grozīts pastāvīgais tiesiskais regulējums, tātad juridiskā pamata noteikšanas nolūkā ir jāņem vērā arī pastāvīgais tiesiskais regulējums, kas ar to tiek grozīts, un it īpaši tā mērķis un saturs (spriedums, 2019. gada 3. decembris, *Ēhijas Republika/Parlaments un Padome*, C-482/17, EU:C:2019:1035, 42. punkts).

41 Turklāt, ja ar kādu leģislatīvu aktu jau ir tikuši koordinēti dalībvalstu tiesību akti kādā konkrētā Savienības darbības jomā, Savienības likumdevējam nevar tikt liegta iespēja pielāgot šo aktu jebkādi apstākļu maiņai vai jebkādi zināšanu attīstībai, ņemot vērā tā uzdevumu nodrošināt LESD atzīto vispārīgo interešu aizsardzību un ņemt vērā Savienības transversālos mērķus, kuri ir noteikti šīs Līguma 9. pantā un kuru vidū ir arī prasības, kas ir saistītas ar augsta līmeņa nodarbinātības veicināšanu un atbilstīgas sociālās aizsardzības nodrošināšanu (šajā nozīmā skat. spriedumu, 2016. gada 21. decembris, *AGET Iraklis*, C-201/15, EU:C:2016:972, 78. punkts).

42 Proti, šādu situāciju Savienības likumdevējs savu uzdevumu uzraudzīt šīs Līguma paredzēto Savienības vispārīgo interešu un transversālo mērķu aizsardzību var pienācīgi izpildīt tikai tad, ja tas ir tiesīgs pielāgot attiecīgos Savienības tiesību aktus šādam izmaiņām vai attīstībai (spriedums, 2019. gada 3. decembris, *Ēhijas Republika/Parlaments un Padome*, C-482/17, EU:C:2019:1035, 39. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

43 Otrkārt, ir jānorāda – ja Līgumos pastāv specifiska tiesību norma, kas var veidot attiecīgo tiesību akta juridisko pamatu, šīs tiesību akts ir jābalsta uz minēto tiesību normu (spriedums, 2015. gada 12. februāris, *Parlaments/Padome*, C-48/14, EU:C:2015:91, 36. punkts un tajā minētā judikatūra).

44 Treškārt, no LESD 53. panta 1. punkta, to lasot kopsakarā ar LESD 62. pantu, izriet, ka Savienības likumdevēja kompetencē ir pieņemt direktīvas, kas tostarp nosaka dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu noteikumu koordināciju saistībā ar pakalpojumu sniegšanas darbību sākšanu un to izvēršanu, lai atvieglotu šo darbību sākšanu un izvēršanu.

45 Tādējādi ar šīs tiesību normas Savienības likumdevējs ir pilnvarots koordinēt valstu tiesiskos regulējumus, kas to atšķirībā vien var radīt šķēršļus pakalpojumu sniegšanas brīvībai starp dalībvalstīm.

46 Tomēr no tā nevar secināt, ka koordinējot šādos tiesiskos regulējumus, Savienības likumdevējam nebūtu arī jānodrošina, ka tiek ievērotas dažādu dalībvalstu vispārīgās intereses un LESD 9. pantā paredzētā mērķi, kas Savienībai ir jāņem vērā, nosakot un īstenojot visu savu

politiku un darbības, tostarp šo sprieduma 41. punktu atgādinātās prasības.

47 Tādējādi, ja ir izpildīti nosacījumi LESD 53. panta 1. punkta, to lasot kopsakarā ar LESD 62. pantu, izmantošanai par juridisko pamatu, Savienības likumdevējam nevar liegt balstīties uz šo juridisko pamatu tādēļ, ka tas ir ņemts vērā arī šādas prasības (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1997. gada 13. maijs, *Vācija/Parlaments un Padome*, C-233/94, EU:C:1997:231, 17. punkts, kā arī 2016. gada 4. maijs, *Philip Morris Brands u.c.*, C-547/14, EU:C:2016:325, 60. punkts un tajā minētā judikatūra).

48 No tā izriet, ka koordinēšanas pasākumu, kurus Savienības likumdevējs ir pieņēmis, pamatojoties uz LESD 53. panta 1. punktu, to lasot kopsakarā ar LESD 62. pantu, mērķim ir jābūt ne tikai atvieglot pakalpojumu sniegšanas brīvības īstenošanu, bet arī attiecīgā gadījumā nodrošināt citu tādū pamatinterešu aizsardzību, ko šo brīvība var ietekmēt (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 4. maijs, *Philip Morris Brands u.c.*, C-547/14, EU:C:2016:325, 60. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

49 Konkrētajā lietā ir jānorāda – tā kā ar apstrīdēto direktīvu tiek grozīti atsevišķi Direktīvas 96/71 noteikumi vai tajā tiek iekārtoti jauni noteikumi, pēdējā minētā direktīva veido daļu no apstrīdētās direktīvas juridiskā konteksta, kā par to liecina it īpaši tās 1. un 4. apsvērumi, no kuriem pirmajā ir paredzēts, ka Savienībā padziļinātā tirdzniecībā iekšējā tirgus pamatprincipus kā darba ņēmēju pārvietošanās brīvība, brīvība veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvība, kuru mērķis ir garantēt vienlīdzīgus konkurences apstākļus uzņēmumiem un darba ņēmēju tiesību ieviešanu, un otrajā no tiem ir paredzēts, ka vairāk nekā divdesmit gadus pēc Direktīvas 96/71 pieņemšanas ir kļuvis nepieciešams novērtēt, vai tā vēl aizvien nodrošina pareizo līdzsvaru starp vajadzību veicināt pakalpojumu sniegšanas brīvību un nodrošināt vienlīdzīgus konkurences apstākļus, no vienas puses, un vajadzību aizsargāt darbā norīkoto darba ņēmēju tiesības, no otras puses.

50 Pirmkārt, runājot par apstrīdētās direktīvas mērķi, tā, aplūkojot to kopsakarā ar direktīvu, kuru tā groza, tiecas panākt līdzsvaru starp diviem interesēm, proti, no vienas puses, garantēt visu dalībvalstu uzņēmumiem iespēju sniegt pakalpojumus iekšējā tirgū, norīkojot tās dalībvalsts darba ņēmējus, kur tie ir iedibināti, uz dalībvalsti, kur viņi sniedz savus pakalpojumus, un, no otras puses, aizsargāt norīkoto darba ņēmēju tiesības.

51 Šajā ziņā Savienības likumdevējs, pieņemot apstrīdēto direktīvu, ir vēlējies nodrošināt pakalpojumu sniegšanas brīvību uz taisnīga pamata, proti, ar reglamentējošiem noteikumiem, kuri garantē konkurenci, kas nebūtu balstīta uz to, ka viena un tāj pašā dalībvalstī tiktu piemēroti nodarbinātības noteikumi, kuru līmenis būtiski atšķirtos atkarībā no tā, vai darba devējs ir vai nav iedibināts šajā dalībvalstī, tajā pašā laikā piedāvājot norīkotajiem darba ņēmējiem lielāku aizsardzību, kura turklāt, kā to apliecina šīs direktīvas 10. apsvērumi, ir uzskatāma par līdzekli, lai "garantētu brīvību sniegt pakalpojumus taisnīgi".

52 Šajā nolūkā minētās direktīvas mērķis ir padarīt norīkoto darba ņēmēju nodarbinātības noteikumus pēc iespējas tuvākus to darba ņēmēju nodarbinātības noteikumiem, kurus nodarbina uzņēmējvalstī iedibināti uzņēmumi, un tādējādi nodrošināt šajā dalībvalstī darbā norīkoto darba ņēmēju lielāku aizsardzību.

53 Otrkārt, runājot par apstrīdētās direktīvas saturu, šo direktīva – it īpaši ar Ungārijas kritizētajām normām – ir vērsta uz to, lai lielākā mērā ņemtu vērā norīkoto darba ņēmēju aizsardzību, joprojām tīlab, lai nodrošinātu pakalpojumu sniegšanas brīvības taisnīgu īstenošanu uzņēmējvalstī.

54 Atbilstoši šai loīkai, pirmām kārtām, ar šīs direktīvas 1. panta 1. punktu tiek grozīts

Direkt?vas 96/71 1. pants, taj? iek?aujot, pirmk?rt, ?1. punktu, ar kuru t?s priekšmet? ir iek?auta nor?koto darba ??m?ju aizsardz?bas vi?u nor?kojuma laik? garantija, un, otrk?rt, iek?aujot ?1.a punktu, kur? ir preciz?ts, ka Direkt?va 96/71 nek?d? veid? neietekm? dal?bvalst?s un Savien?bas l?men? atz?to pamatties?bu ?stenošanu.

55 Otr?m k?rt?m, ar apstr?d?t?s direkt?vas 1. panta 2. punkta a) apakšpunktu tiek groz?ts Direkt?vas 96/71 3. panta 1. punkts, taj? iek?aujot atsauci uz vienl?dz?gu attieksmi, lai pamatotu garantiju, kas pieš?irama nor?kotajiem darba ??m?jiem nodarbin?t?bas noteikumu jom?. Ar to tiek paplašin?ts to jaut?jumu saraksts, uz kuriem attiecas š? garantija, to attiecinot, pirmk?rt, uz darba ??m?ju izmitin?šanas apst?k?iem gad?jumos, kad darba dev?js nodrošina izmitin?šanu darba ??m?jiem, kuri atrodas ?rpus savas past?v?g?s darba vietas, un, otrk?rt, uz komand?juma naudu vai izdevumu atl?dzin?šanu, lai darba ??m?jiem, kuri atrodas ?rpus savas dz?vesvietas profesion?lu iemeslu d??, segtu ce?a, ?din?šanas un naktsm?tnes izdevumus. Turkl?t Direkt?vas 96/71 – redakcij? ar groz?jumiem, kas izdar?ti ar apstr?d?to direkt?vu (turpm?k tekst? – “groz?t? Direkt?va 96/71”), – 3. panta 1. punkta pirm?s da?as c) apakšpunkt? j?dziens “minim?l? algas likme” ir aizst?ts ar j?dzienu “atalgojums”.

56 Treš?m k?rt?m, ar apstr?d?to direkt?vu ir rad?ta grad?cija uz??m?j?dal?bvalsts nodarbin?t?bas noteikumu piem?rošan? t?d?j?di, ka ar 3. panta 1.a punkta iek?aušanu Direkt?v? 96/71 tiek noteikts pien?kums piem?rot gandr?z visus šos noteikumus gad?jum?, ja faktiskais nor?kojuma ilgums – p?c visp?r?g? noteikuma – p?rsniedz 12 m?nešus.

57 No iepriekš min?t? izriet, ka pret?ji Ung?rijas argument?cijai apstr?d?t? direkt?vu var pastiprin?t pakalpojumu sniegšanas br?v?bu uz taisn?ga pamata, kas ir t?s galvenais m?r?is, jo ar to tiek nodrošin?ts, ka nor?koto darba ??m?ju nodarbin?t?bas noteikumi ir p?c iesp?jas tuv?ki to darba ??m?ju nodarbin?t?bas noteikumiem, kurus nodarbina uz??m?j?dal?bvalst? iedibin?ti uz??mumi, taj? paš? laik? ?aujot šiem nor?kotajiem darba ??m?jiem izmantot šaj? dal?bvalst? nodarbin?t?bas noteikumus, kas sniedz liel?ku aizsardz?bu nek? Direkt?v? 96/71 paredz?t?.

58 Trešk?rt, lai gan Direkt?vas 96/71 1. apsv?rum? ir paredz?ts atcelt š??rš?us starp dal?bvalst?m br?vai personu kust?bai un pakalpojumu apritei, t?s 5. apsv?rum? ir preciz?ts, ka nepieciešam?ba veicin?t starptautisku pakalpojumu sniegšanu ir ?stenojama god?gas konkurences apst?k?os un pas?kumu, kas nodrošina darba ??m?ju ties?bu iev?rošanu, ietvaros.

59 Tieši no š? skatpunkta š?s direkt?vas 13. un 14. apsv?rum? ir paredz?ta dal?bvalstu ties?bu aktu koordin?šana, lai noteiktu oblig?tos minim?l?s aizsardz?bas “pamatnoteikumus”, kas uz??m?j?dal?bvalst? j?iev?ro darba dev?jiem, kuri taj? nor?ko darba ??m?jus.

60 No t? izriet, ka kopš Direkt?vas 96/71 pie?emšanas, lai gan t?s m?r?is bija uzlabot starptautisku pakalpojumu sniegšanas br?v?bu, taj? jau bija ?emta v?r? nepieciešam?ba nodrošin?t konkurenci, kas neb?tu balst?ta uz to, ka vien? un taj? paš? dal?bvalst? piem?ro nodarbin?t?bas noteikumus, kuru l?menis b?tiski atš?irtos atkar?b? no t?, vai darba dev?js ir vai nav iedibin?ts šaj? dal?bvalst?, un t?d?j?di nor?koto darba ??m?ju aizsardz?ba. It ?paši š?s direkt?vas 3. pant? bija uzskait?ti uz??m?j?dal?bvalsts nodarbin?t?bas noteikumi, kuri par labu š?s dal?bvalsts teritorij? darb? nor?kotajiem darba ??m?jiem ir j?nodrošina darba dev?jiem, kas vi?us nor?ko, lai tur sniegtu pakalpojumus.

61 Turkl?t ir j?atg?dina – k? tas min?ts š? sprieduma 41. un 42. punkt? –, ka Savien?bas likumdev?jam, kad tas pie?em le?islat?vu aktu, nevar liegt iesp?ju šo aktu piel?got jebk?d?m apst?k?u izmai??m vai zin?šanu att?st?bai, ?emot v?r? t? uzdevumu uzraudz?t LESD paredz?to visp?r?jo interešu aizsardz?bu.

62 Saist?b? ar plaš?ku juridisko kontekstu, k?d? tika pie?emta apstr?d?t? direkt?va, ir

j?nor?da, ka kopš Direkt?vas 96/71 st?šan?s sp?k? iekš?j? tirg? ir notikušas b?tiskas p?rmai?as, un pirmaj? viet? b?tu j?min sec?gi Savien?bas paplašin?šan?s posmi 2004., 2007. un 2013. gad?, k? rezult?t? šaj? tirg? ir iesaist?jušies uz??mumi no dal?bvalst?m, kur?s piem?rojamie nodarbin?t?bas noteikumi parasti bija atš?ir?gi no cit?s dal?bvalst?s piem?rojamajiem.

63 Turkl?t, k? ir nor?d?jis Parlaments, Komisija sav? 2016. gada 8. marta darba dokument? SWD(2016) 52 *final* "Ietekmes nov?rt?jums. Pavaddokuments priekšlikumam Eiropas Parlamenta un Padomes direkt?vai, ar ko groza Direkt?vu 96/71" (turpm?k tekst? – "Ietekmes nov?rt?jums") ir konstat?jusi, ka Direkt?va 96/71 ir bijusi pamat? nevienl?dz?giem konkurences apst?k?iem starp uz??m?j?dal?bvalst? iedibin?tajiem uz??mumiem un uz??mumiem, kas nor?ko darba ??m?jus darb? šaj? dal?bvalst?, k? ar? darba tirgus segment?šanai, ?emot v?r? to attiec?gajiem darba ??m?jiem piem?rojamo algas noteikumu struktur?lo diferenci?ciju.

64 T?d?j?di, paturot pr?t? Direkt?vas 96/71 m?r?i, proti, nodrošin?t starptautisku pakalpojumu sniegšanas br?v?bu iekš?j? tirg? god?gas konkurences apst?k?os un garant?t darba ??m?ju ties?bu iev?rošanu, Savien?bas likumdev?js, ?emot v?r? š? sprieduma 62. un 63. punkt? uzsv?rt?s apst?k?u izmai?as un zin?šanu att?st?bu, apstr?d?t?s direkt?vas pie?emšan? bija ties?gs balst?ties uz to pašu juridisko pamatu, k?ds tika izmantots, pie?emot min?to Direkt?vu 96/71. Proti, lai p?c iesp?jas lab?k sasniegtu šo m?r?i situ?cij?, kur? ir notikušas izmai?as, šis likumdev?js var?ja uzskat?t par nepieciešamu piel?got l?dzsvaru, uz kuru balst?ta Direkt?va 96/71, pastiprinot uz??m?j?dal?bvalst? nor?koto darba ??m?ju ties?bas t?, lai konkurence starp uz??mumiem, kas nor?ko darba ??m?jus darb? šaj? dal?bvalst?, un taj? iedibin?tajiem uz??mumiem norit?tu vienl?dz?g?kos apst?k?os.

65 Ir j?piebilst, ka pret?ji tam, ko apgalvo Ung?rija, LESD 153. pants nav specifisk?s juridiskais pamats, uz kuru balstoties var?tu tikt pie?emta apstr?d?t? direkt?va. Proti, min?tais 153. pants attiecas tikai uz darba ??m?ju aizsardz?bu, nevis uz pakalpojumu sniegšanas br?v?bu Savien?b?.

66 Ir taisn?ba, ka LESD 153. panta 2. punkts ietver divus atš?ir?gus juridiskos pamatus, kas paredz?ti t? a) un b) apakšpunkt?. Tom?r neviens no tiem nevar b?t apstr?d?t?s direkt?vas pamats.

67 Proti, LESD 153. panta 2. punkta a) apakšpunkt? ir paredz?ta tikai t?du pas?kumu pie?emšana, kuru m?r?is ir veicin?t dal?bvalstu sadarb?bu soci?laj? jom?, un tas neatbilst ne apstr?d?t?s direkt?vas m?r?im, t.i., noteikt pakalpojumu sniegšanas br?v?bu uz taisn?ga pamata, ne ar? t?s saturam, kas ietver pas?kumus, lai koordin?tu dal?bvalstu tiesisko regul?jumu nodarbin?t?bas noteikumu jom?.

68 Savuk?rt attiec?b? uz LESD 153. panta 2. punkta b) apakšpunktu, lai gan ar to Savien?bai ir at?auts veikt saska?ošanas pas?kumus noteikt?s jom?s, kas ietilpst Savien?bas soci?laj? politik?, ir j?konstat?, ka apstr?d?t? direkt?va nek?d? zi?? nav uzskat?ma par saska?ošanas direkt?vu, jo ar to noteiktas uz??m?j?dal?bvalsts ties?bu normas vien?gi tiek atz?tas par saistoš?m gad?jum?, ja darba ??m?jus nor?ko darb? cit? dal?bvalst? iedibin?ti uz??mumi, iev?rojot – k? tas izriet no š?s direkt?vas 24. apsv?ruma – soci?lo partneru attiec?bu daž?d?bu valstu l?men?.

69 L?dz ar to LESD 153. pants nevar b?t apstr?d?t?s direkt?vas juridiskais pamats.

70 No iepriekš min?tajiem apsv?rumiem izriet, ka pirmais pras?bas pamats ir j?noraida.

**Par otro pamatu – LESD 153. panta 5. punkta neiev?rošanu un pilnvaru nepareizu izmantošanu**

## *Lietas dalībnieku argumenti*

71 Ungārija uzskata, ka apstrīdētā direktīva ir pretrunā LESD 153. panta 5. punktam, ar kuru no Savienības likumdevēja kompetences ir izslēgti regulējumi par algota darba samaksu.

72 Proti, tā uzskata, ka, grozot Direktīvas 96/71 3. panta 1. punkta pirmās daļas c) apakšpunktu, ar apstrīdēto direktīvu tieši tiek noteikts darba ņēmēju, kas norīkoti darbā starptautisku pakalpojumu sniegšanas jomā, atalgojums.

73 Šajā ziņā, balstoties uz Tiesas judikatūru (spriedumi, 2007. gada 13. septembris, *Del Cerro Alonso*, C-307/05, EU:C:2007:509, 40. un 46. punkts, kā arī 2008. gada 15. aprīlis, *Impact*, C-268/06, EU:C:2008:223, 123. punkts), tā norāda, ka LESD 153. panta 5. punktā paredzētais izņēmums attiecībā uz darba samaksu ir izskaidrojams ar to, ka atalgojuma līmeņa noteikšana ietilpst sociālo partneru līgumiskajā autonomijā valsts līmenī, kā arī dalībvalstu kompetencē šajos jautājumos.

74 Apstrīdētajā direktīvā esot noteikts pienākums piemērot obligātos noteikumus saskaņā ar uzņēmējdarbības tiesību aktiem vai praksi attiecībā uz visiem ar atalgojumu saistītajiem nodarbinītajiem noteikumiem, izņemot papildu arodpensiju shēmas, un tas ietvertot atalgojuma apmēra noteikšanu. Tādā šā direktīva izraisot Savienības tiesību tiešu iejaukšanos darba samaksas noteikšanā.

75 Ungārija secina, ka neatbilstoša juridiskā pamata izvēle ir veids, kā slēpt pilnvaru nepareizu izmantošanu, ko esot pieņēmusi Savienība, pieņemot apstrīdēto direktīvu.

76 Parlaments un Padome, kurus atbalsta Vācijas Federatīvā Republika, Nīderlandes Karaliste, Zviedrijas Karaliste un Komisija, apstrīd Ungārijas argumentāciju.

## *Tiesas vērtējums*

77 Otrās prasības pamats ir sadalīts divās daļēs, saskaņā ar kurām, pirmkārt, apstrīdētā direktīva esot pretrunā LESD 153. panta 5. punktam, ar kuru no Savienības likumdevēja kompetences esot izslēgti algota darba samaksas regulējumi, un, otrkārt, pieņemot šo direktīvu, šis likumdevējs esot nepareizi izmantojis pilnvaras.

78 Attiecībā uz šā pamata pirmo daļu vispirms ir jāatgādina, ka tas izriet no šā sprieduma 69. punkta, ka LESD 153. pants nevarēja būt apstrīdētās direktīvas juridiskais pamats.

79 Proti, tā vienīgi koordinā dalībvalstu tiesiskos regulējumus darba ņēmēju norīkošanas gadījumā, nosakot pienākumu uzņēmumiem, kuri norīko darba ņēmējus darbā dalībvalstī, kas nav šo uzņēmumu iedibinātās dalībvalsts, piemērot šiem darba ņēmējiem noteiktus vai gandrīz visus nodarbinītajiem noteikumus, kuri paredzēti šīs dalībvalsts obligātajās tiesību normās, tostarp tos, kas attiecas uz norīkotajiem darba ņēmējiem maksājamo atalgojumu.

80 Tā kā LESD 153. panta 5. punktā ir paredzēts izņēmums no Savienības kompetences, kas izriet no šā panta pirmajiem punktiem, kuri nevar būt apstrīdētās direktīvas juridiskais pamats un tādā nav piemērojami, tas nevar ietekmēt šīs direktīvas spēkā esamību.

81 Tādēļ otrā pamata pirmā daļa ir noraidāma.

82 Attiecībā uz šā prasības pamata otro daļu ir jāatgādina, ka tiesību akts ir pieauta pilnvaru nepareiza izmantošana vienīgi tad, ja, pamatojoties uz objektīvu, atbilstīgu un saskanīgu pazīmi, ir konstatējams, ka tas ir pieņemts tikai vai vismaz galvenokārt tālab, lai

sasniedzu citus mērķus, nevis tos, kuriem piešķirtas attiecīgās pilnvaras, vai lai izvairītos no procedūras, kas ir šādi paredzēta LESD 146. panta 1. punktā (spriedums, 2015. gada 5. maijs, Spēnija/Parlaments un Padome, C-146/13, EU:C:2015:298, 56. punkts).

83 Ungārijas ieskatā, Savienības likumdevējs ir nepareizi izmantojis pilnvaras, izvēloties neatbilstošu juridisko pamatu, proti, LESD 53. panta 1. punktu un 62. pantu, lai maskētu savu iejaukšanos darba samaksas noteikšanā, pārņemot LESD 153. panta 5. punktu.

84 No pirmā prasības pamata pārbaudes tālāk izriet, ka apstrīdētā direktīva ir pamatoti pieņemta, balstoties uz LESD 53. panta 1. punktu un 62. pantu kā juridisko pamatu, un no šādas prasības pamata pirmās daļas pārbaudes izriet, ka lūdz ar to šīs direktīvas pieņemšanu nav pieļauts LESD 153. panta 5. punkta pārkāpums.

85 Tādēļ ir jānoraida arī otrā pamata otrā daļa un tādējādi šis pamats kopumā.

### **Par trešo pamatu – LESD 56. panta pārkāpumu**

#### *Lietas dalībnieku argumenti*

86 Trešajā prasības pamatā Ungārija apgalvo, ka apstrīdētā direktīva ir pretrunā LESD 56. pantam. Šis trešais pamats ir sadalīts piecās daļās.

87 Pirmajā daļā Ungārija, pamatojoties uz Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2006/123/EK (2006. gada 12. decembris) par pakalpojumiem iekšējā tirgū (OV 2006, L 376, 36. lpp.), apgalvo, ka ar Savienības tiesisko regulējumu par pakalpojumu sniegšanas brīvību tiek īstenots pamatprincips, ka katrai dalībvalstij ir jāatzīst nodarbinātības noteikumi, kurus atbilstoši Savienības tiesību piemēro cita dalībvalsts, jo norikoto darba ņēmēju tiesību aizsardzība ir pietiekami garantēta ar izcelsmes valsts tiesību aktiem.

88 Ungārija uzskata, ka Direktīva 96/71 pirms grozījumiem, kas tajā izdarīti ar apstrīdēto direktīvu, sniedza norikotajiem darba ņēmējiem pietiekamu aizsardzību, darba samaksas ziņā nosakot pienākumu maksāt uz ņēmējvalsts paredzēto minimālo darba algu. Tā norāda, ka, nosakot pienākumu maksāt šajā dalībvalstī paredzēto atalgojumu, ar apstrīdēto direktīvu tiek apšaubīta šādā valstī paredzētās minimālās algas spēja nodrošināt darba ņēmēju aizsardzības mērķi, citiem vārdiem sakot, segt ikdienas dzīves izmaksas minētajā valstī.

89 Tā uzsver, ka šīs izmaiņas turklāt nevis sekmē pakalpojumu sniegšanas brīvību, bet gan veido tiešu iejaukšanos ekonomiskajās attiecībās un likvidē likumīgo konkurences priekšrocību, kāda ir noteiktām skaidri identificējamām dalībvalstīm, kurās atalgojuma līmenis ir zemāks, un tādējādi Savienības likumdevējs ir ieviesis pasākumu, kas izkropo konkurenci.

90 Turklāt tā norāda, ka Komisijai ietekmes novērtējumā nav izdevies atsaukties ne uz kādiem skaitliskiem datiem, kas varētu pierādīt, ka darba ņēmēju aizsardzības dēļ Direktīva 96/71 būtu jāgroza attiecībā uz norikotajiem darba ņēmējiem piemērojamo atalgojumu.

91 Visbeidzot, Ungārija velk paralēles ar tiesisko regulējumu sociālā nodrošinājuma sistēmu koordinēšanas jomā, saskaņā ar kuru izcelsmes dalībvalsts norikotajiem darba ņēmējiem nodrošinātā aizsardzības līmenis tiek uzskatīts par atbilstošu un norikotā darba ņēmēja situācija tiek izvērtēta individuāli, ņemot vērā daudzus kritērijus, un mērķis ir izvairīties no valstu tiesību pārkāpšanas.

92 Otrajā daļā Ungārija norāda, ka grozītās Direktīvas 96/71 3. panta 1. punkta pirmās daļas c) apakšpunktā ietvertais noteikums, kurā minimālo algas likmju jādzina vietā ir izmantots "atalgojuma" jēdziens, ir pretrunā mērķim nodrošināt vienlīdzīgu attieksmi pret



uz??m?j?dal?bvalsts darba ??m?jiem un tiem darba ??m?jiem, kas ir nor?koti darb? šaj? dal?bvalst?, jo taj? ir noteikts, ka k?d? dal?bvalst? iedibin?tiem uz??mumiem ir j?maks? darbiniekiem, kurus tie nor?ko darb? cit? dal?bvalst?, atalgojums, kas noteikts atbilstoši p?d?j?s min?t?s valsts praksei, kura ne oblig?ti ir piem?rojama š?s pašas dal?bvalsts uz??mumiem, jo tiem parasti ir saistoša tikai pras?ba maks?t minim?lo algu. No t? izrietot, ka uz??m?j?dal?bvalsts minim?l? algas likme tiek uzskat?ta par pietiekamu š?s dal?bvalsts darba ??m?jiem, bet ne nor?kotajiem darba ??m?jiem.

93 Ung?rija ar? uzskata, ka pien?kums atl?dzin?t ce?a, ?din?šanas un naktsm?tnes izdevumus, kas groz?t?s Direkt?vas 96/71 3. panta 7. punkt? ir noteikts uz??mumiem, kuri nor?ko darba ??m?jus darb? cit? dal?bvalst?, ir pretrun? vienl?dz?gas attieksmes principam.

94 Visbeidzot t? atg?dina, ka soci?l? nodrošin?juma un darba ??m?ju aplikšanas ar nodok?iem jomas, kur?s – k? tiekot pie?emts – daž?m dal?bvalst?m ir sal?dzinoša konkurences priekšroc?ba, ietilpst dal?bvalstu ekskluz?vaj? kompetenc? un ka Savien?bas likumdev?js, pie?emot apstr?d?to direkt?vu, nav p?rbaud?jis, vai atš?ir?bas šaj?s jom?s veido š?du priekšroc?bu.

95 Trešaj? da?? Ung?rija apgalvo, pirmk?rt, ka apstr?d?t? direkt?va nav piem?rota, lai sasniegtu taj? izvirz?to m?r?i, proti, nodrošin?t vienl?dz?g?kus konkurences apst?k?us starp daž?d?s dal?bvalst?s iedibin?tiem pakalpojumu sniedz?jiem. Šaj? zi?? t? nepiekr?t min?t?s direkt?vas 16. apsv?ruma tekstam, saska?? ar kuru b?t?b? uz??mumi sav? starp? konkur?, pamatojoties uz faktoriem, kas nav izmaksas, t?d? izpratn?, ka pakalpojuma cenai nav nek?das noz?mes pat?r?t?ja izv?l?.

96 Otrk?rt, t? uzskata, ka Komisija, neveicot citu p?rbaudi par nor?koto darba ??m?ju darba apst?k?iem vai situ?ciju, no ietekmes nov?rt?juma datiem, saska?? ar kuriem nor?koto darba ??m?ju skaits laik? no 2010. l?dz 2014. gadam pieauga par 44,4 %, nevar?ja secin?t, ka šo darba ??m?ju aizsardz?ba nav atbilstoša.

97 Trešk?rt, Ung?rija uzskata, ka, ?emot v?r? pakalpojumu sniegšanas, kas veikta saist?b? ar darba ??m?ju nor?košanu darb?, pagaidu raksturu, apstr?d?t?s direkt?vas normas p?rsniedz nor?koto darba ??m?ju aizsardz?bas m?r?a sasniegšanai nepieciešamo. Šaj? zi?? t? nor?da, ka ir j?noš?ir t?da darba ??m?ja situ?cija, kurš izmanto savas ties?bas uz br?vu p?rvietošanas, no t?da darba ??m?ja situ?cijas, kurš uz laiku sniedz pakalpojumus uz??m?j?dal?bvalst? saist?b? ar nor?kojumu, jo pirmais no vi?iem str?d? š?s dal?bvalsts darba dev?ja lab? un vad?b?, savuk?rt otrs no vi?iem nav ?sti integr?jies nedz uz??m?j?dal?bvalsts sabiedr?b?, nedz t?s darba tirg?.

98 Ceturtaj? da?? Ung?rija nor?da, ka groz?t?s Direkt?vas 96/71 3. panta 1.a punkt? paredz?tie noteikumi par ilglaic?gu nor?košanu darb? veido pakalpojumu sniegšanas br?v?bas nesam?r?gu ierobežojumu, liekot piem?rot uz??m?j?dal?bvalsts darba ties?bas gandr?z piln?b?, lai gan tas nav attaisnojams ar nor?koto darba ??m?ju interešu aizsardz?bu.

99 T? nor?da, ka groz?t?s Direkt?vas 96/71 3. panta 1.a punkt? min?tie darba ??m?ji, kuru nor?kojums p?rsniedz 12 m?nešus, cikt?l runa ir par vi?u integr?ciju uz??m?j?dal?bvalsts sabiedr?b? un darba tirg?, neatrodas situ?cij?, kas b?tu sal?dzin?ma ar š?s dal?bvalsts darba ??m?ju situ?ciju.

100 Uz??muma, kas nor?ko darba ??m?jus, cieš?kas saiknes ar uz??m?j?dal?bvalsti varot izpausties, liel?kais, ekonomiski.

101 T?s ieskat?, nevar ar? pie?emt, ka noteikums, saska?? ar ko darba ??m?jam, kura nor?kojums uz??m?j?dal?bvalst? p?rsniedz 12 m?nešus, tiek piem?rotas šaj? dal?bvalst?

piemērojamās tiesības, vienmēr ir izdevīgāks šim darba ūmājam. Turklāt neviens LESD noteikums neļaujot abstrakti noteikt ilgumu vai biežumu, no kura sākot pakalpojuma veikšanu citā dalībvalstī vairs nevar uzskatīt par pakalpojumu sniegšanu LESD izpratnē.

102 Piektais daļā Ungārija norāda, ka, padarot grozīto Direktīvu 96/71 piemērojamu autotransporta nozarē, no brīža, kad tiek pieņemts konkrēts tiesību akts, ar apstrīdētās direktīvas 3. panta 3. punktu ir pārņemti LESD 58. pants, kurā ir paredzēts, ka pakalpojumu sniegšanas brīvību transporta jomā reglamentē noteikumi, kas izklāstīti LESD sadaļā par transportu.

103 Parlaments un Padome, kurus atbalsta Vācijas Federatīvā Republika, Nīderlandes Karaliste, Zviedrijas Karaliste un Komisija, apstrīd Ungārijas argumentāciju.

#### *Tiesas vērtējums*

##### *– Ievada apsvērumi*

104 Pirmkārt, ir jāatgādina, ka Tiesa ir nospriedusi, ka pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežojumu aizliegums attiecas ne tikai uz valsts pasākumiem, bet arī uz Savienības iestāžu veiktajiem pasākumiem (spriedums, 2010. gada 26. oktobris, *Schmelz*, C-97/09, EU:C:2010:632, 50. punkts un tajā minētā judikatūra).

105 Tomēr, kā izriet no šī sprieduma 48. punkta, preču, personu, pakalpojumu un kapitāla brīvības aprītes jomā Savienības likumdevēja veiktajiem pasākumiem – neatkarīgi no tā, vai runa ir par dalībvalstu tiesību aktu saskaņošanas pasākumiem vai šo tiesību aktu koordinēšanas pasākumiem, – ir mērķis ne tikai atvieglot kādas no šīm brīvībām stenošanu, bet arī attiecīgā gadījumā nodrošināt citu tādā Savienības atzītu pamatinteresu aizsardzību, ko šī brīvība var ietekmēt.

106 Tas tā ir it īpaši tad, ja, izmantojot koordinēšanas pasākumus, kuru mērķis ir atvieglot pakalpojumu sniegšanas brīvību, Savienības likumdevējs ņem vērā vispārējās intereses, uz kurām ir vērstas dažādas dalībvalstis, un nosaka tādā šo interešu aizsardzības līmeni, kas Savienībā šī ietī pieņemams (pēc analoģijas skat. spriedumu, 1997. gada 13. maijs, Vācija/Parlaments un Padome, C-233/94, EU:C:1997:231, 17. punkts).

107 Kā norādīts šī sprieduma 51. punktā, Savienības likumdevējs, pieņemot apstrīdēto direktīvu, ir vīlējies nodrošināt pakalpojumu sniegšanas brīvību uz taisnīga pamata, proti, ar reglamentējošiem noteikumiem, kas garantē konkurenci, kura nebūtu balstīta uz to, ka viena un tajā pašā dalībvalstī tiktu piemēroti nodarbinātības noteikumi, kuru līmenis būtiski atšķirtos atkarībā no tā, vai darba devējs ir vai nav iedibināts šajā dalībvalstī, tajā pašā laikā piedāvājot norīkotajiem darba ūmājiem lielāku aizsardzību, kura turklāt, kā to apliecina šīs direktīvas 10. apsvērums, ir uzskatāma par līdzekli, lai "garantētu brīvību sniegt pakalpojumus taisnīgi".

108 Otrkārt, Savienības tiesai, izskatot prasību atcelt līslatīvu aktu, kura mērķis ir koordinēt dalībvalstu tiesību aktus nodarbinātības noteikumu jomā, kā tas ir apstrīdētās direktīvas gadījumā, ir vienīgi jāpārīecinās – no šī akta iekšējā tiesiskuma skatpunkta –, ka ar to netiek pārņemti LES un LESD vai vispārējā Savienības tiesību principi un ka tajā nav pieļauta pilnvaru nepareiza izmantošana.

109 Gan vienlīdzīgās attieksmes princips, gan samērīguma princips, uz kuriem šajā prasības pamatā atsaucas Ungārija, ir šo vispārējo principu sastāvdaļa.

110 No vienas puses, saskaņā ar pastāvīgo judikatūru vienlīdzības princips paredz, ka

salīdzināmas situācijas nedrīkst tikt aplūkotas atšķirīgi, bet atšķirīgas situācijas nedrīkst tikt aplūkotas vienādi, ja vien šāda pieeja nav objektīvi pamatota (spriedums, 2019. gada 3. decembris, Ēhijas Republika/Parlaments un Padome, C-482/17, EU:C:2019:1035, 164. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

111 No otras puses, samērīguma princips prasa, lai līdzekļi, kurus pielieto, īstenojot Savienības tiesību normu, būtu piemēroti ar attiecīgo regulējumu sasniedzamo lēmumu mērķu īstenošanai un nepārsniegtu to, kas ir nepieciešams to sasniegšanai (spriedums, 2019. gada 3. decembris, Ēhijas Republika/Parlaments un Padome, C-482/17, EU:C:2019:1035, 76. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

112 Attiecībā uz šo nosacījumu ieviešanas kontroli tiesā Tiesa Savienības likumdevējam ir atzinusi plašu rīcības brīvību tam piešķirto pilnvaru īstenošanā jomās, kurās tam ir jāizdara izvēle ar politiku, ekonomiku vai sociālo lietām saistītos jautājumos un kurās tam ir jāveic sarežģīti novērtējumi un izvērtējumi. Tādējādi runa nav par to, vai šādā jomā veiktais pasākums bija vienīgais vai labākais iespējams, un tikai tā acīmredzama neatbilstība mērķim, ko kompetents iestādes valsts sasniegt, var ietekmēt šāda pasākuma tiesiskumu (spriedums, 2019. gada 3. decembris, Ēhijas Republika/Parlaments un Padome, C-482/17, EU:C:2019:1035, 77. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

113 Nevar apstrīdēt, ka Savienības mēroga tiesiskais regulējums, kas attiecas uz darba ņēmēju norīkošanu darbā saistībā ar pakalpojumu sniegšanu, ietilpst šajā jomā.

114 Turklāt plašā Savienības likumdevēja rīcības brīvība, kuras izmantošana ir pakāauta ierobežotai kontrolei tiesā, attiecas ne tikai uz pieņemamo normu raksturu un tvērumu, bet zināmā mērķā arī uz pamata datu konstatēšanu (spriedums, 2019. gada 3. decembris, Ēhijas Republika/Parlaments un Padome, C-482/17, EU:C:2019:1035, 78. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

115 Tomēr pat tad, kad Savienības likumdevējam ir plaša rīcības brīvība, tam sava izvēle ir jāpamato ar objektīviem kritērijiem un jāpārbauda, vai ar veikto pasākumu sasniedzamie mērķi var attaisnot saimnieciski negatīvas, pat būtiskas sekas, kas rodas konkrētiem saimnieciskās darbības subjektiem. Proti, atbilstoši LES un LESD pievienotā Protokola (Nr. 2) par subsidiaritātes principa un proporcionālātes principa piemērošanu 5. pantam tiesību aktu projekts ir pienācīgi jāņem vādzībā nodrošināt to, ka jebkādi apgrātinājumi, kas rodas saimnieciskās darbības subjektiem, ir cik iespējams mazi un atbilstīgi noteiktajam mērķim (spriedums, 2019. gada 3. decembris, Ēhijas Republika/Parlaments un Padome, C-482/17, EU:C:2019:1035, 79. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

116 Turklāt kontrole tiesā, lai gan tā ir ierobežota, paredz, ka Savienības iestādēm, kas pieņemmušas attiecīgo tiesību aktu, ir jāspēj Tiesā pierādīt, ka tiesību akts ir pieņemts, faktiski īstenojot to rīcības brīvību, kas nozīmē, ka ir jāemti vērē visi nozīmēgie elementi un apstākļi, kuri attiecas uz situāciju, ko ir paredzēts reglamentēt ar šo tiesību aktu. No tā izriet, ka šīm iestādēm ir jāspēj vismaz skaidri un nepāprotami iesniegt un izklāstīt pamata datus, kuri bija jāņem vērē, lai pamatotu apstrīdētos šajā tiesību aktā iekāutos pasākumus, un no kuriem bija atkarīga tā mēģērt s rīcības brīvības īstenošana (spriedums, 2019. gada 3. decembris, Ēhijas Republika/Parlaments un Padome, C-482/17, EU:C:2019:1035, 81. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

117 Trešā prasības pamata dažādās daļās ir jāizvērtē šo apsvērumu gaismā.

– Par treš? pamata pirmo da?u – apst?kli, ka nor?koto darba ??m?ju ties?bu aizsardz?ba esot pietiekami garant?ta

118 B?t?b? Ung?rija uzskata, ka ar Savien?bas tiesisko regul?jumu par pakalpojumu sniegšanas br?v?bu tiek ?stenots pamatprincips, saska?? ar kuru katrai dal?bvalstij ir j?atz?st nodarbin?t?bas noteikumi, kurus atbilstoši Savien?bas ties?b?m piem?ro cita dal?bvalsts, k? rezult?t? tiek pietiekami garant?ta nor?koto darba ??m?ju ties?bu aizsardz?ba.

119 Pirmk?rt, lai gan Ung?rija, lai pamatotu savu argument?ciju, atsaucas uz Direkt?vu 2006/123, katr? zi?? un atbilstoši š? sprieduma 108. punktam pietiek konstat?t, ka Savien?bas ties?bu akta iekš?jais tiesiskums nevar tikt izv?rt?ts no k?da cita Savien?bas ties?bu akta, kam ir t?ds pats normat?vais rangs, skatpunkta, iz?emot, ja tas ir pie?emts, piem?rojot šo p?d?jo min?to ties?bu aktu, vai ja vien? no šiem abiem ties?bu aktiem ir skaidri paredz?ts, ka viens no tiem ir p?r?ks par otru. Tom?r tas t? nav apstr?d?t?s direkt?vas gad?jum?. Turkl?t, k? preciz?ts Direkt?vas 2006/123 1. panta 6. punkt?, š? “direkt?va neskar darba ties?bas, proti, jebkurus ties?bu aktos vai l?gumos paredz?tus noteikumus, kuri attiecas uz nodarbin?t?bas nosac?jumiem [un] darba apst?k?iem”.

120 T?pat attiec?b? uz paral?li, ko Ung?rija velk ar tiesisko regul?jumu soci?l? nodrošin?juma sist?mu koordin?šanas jom?, proti, Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 883/2004 (2004. gada 29. apr?lis) par soci?l?s nodrošin?šanas sist?mu koordin?šanu (OV 2004, L 166, 1. lpp.), pietiek konstat?t, ka apstr?d?t? direkt?va nav pie?emta, piem?rojot Regulu Nr. 883/2004, un ka nevien? no šiem abiem ties?bu aktiem nav skaidri paredz?ts, ka š? regula b?tu p?r?ka par šo direkt?vu.

121 Otrk?rt, arguments, saska?? ar kuru Direkt?va 96/71 pirms groz?jumiem, kas izdar?ti ar apstr?d?to direkt?vu, sniedza nor?koto darba ??m?ju pietiekamu aizsardz?bu, darba samaksas zi?? nosakot pien?kumu maks?t uz??m?j?dal?bvalst? paredz?to minim?lo darba algu, nevar likt apšaub?t š?s p?d?j?s min?t?s direkt?vas tiesiskumu.

122 Šaj? zi?? Savien?bas likumdev?js, pie?emot min?to direkt?vu, ir uzskat?jis, ka ir j?nodrošina liel?ka aizsardz?ba darba ??m?jiem, lai nodrošin?tu pakalpojumu sniegšanu uz taisn?ga pamata starp uz??mumiem, kuri iedibin?ti uz??m?j?dal?bvalst?, un uz??mumiem, kuri nor?ko darba ??m?jus darb? šaj? valst?.

123 Šaj? nol?k? groz?t?s Direkt?vas 96/71 3. panta 1. punkta pirm?s da?as c) apakšpunkts ir v?rstis, konkr?t?k, uz to, lai nodrošin?tu nor?kotajiem darba ??m?jiem liel?ku aizsardz?bu, garant?jot vi?iem – pamatojoties uz vienl?dz?gu attieksmi – iesp?ju sa?emt visus atalgojuma pamatelementus, kuri atz?ti par oblig?tiem uz??m?j?dal?bvalst?, lai šie darba ??m?ji sa?emtu atalgojumu, kas b?tu balst?ts uz t?diem pašiem imperat?viem noteikumiem, k?di ir piem?rojami darba ??m?jiem, kurus nodarbina uz??m?j?dal?bvalst? iedibin?ti uz??mumi.

124 Izv?le pieš?irt š?du pastiprin?tu aizsardz?bu nevar likt, k? to apgalvo Ung?rija, apšaub?t uz??m?j?dal?bvalst? paredz?t?s minim?l?s algas sp?ju garant?t darba ??m?ju aizsardz?bas m?r?a sasniegšanu, bet, gluži pret?ji, t? ietilpst Savien?bas likumdev?ja plaš? r?c?bas br?v?b?, kas uzsv?rta š? sprieduma 112. un 113. punkt?.

125 Trešk?rt, Ung?rija apgalvo, ka apstr?d?t? direkt?va nevis sekm? pakalpojumu sniegšanas br?v?bas principu, bet gan likvid? likum?go konkurences priekšroc?bu, k?da ir noteikt?m dal?bvalst?m izmaksu zi??, un ka t?d?j?di t? ir uzskat?ma par pas?kumu, kas izkrop?o konkurenci.

126 Ta?u, k? nor?d?ts š? sprieduma 51. un 107. punkt?, Savien?bas likumdev?js, pie?emot apstr?d?to direkt?vu, ir v?l?jies nodrošin?t pakalpojumu sniegšanas br?v?bu uz taisn?ga pamata, proti, ar reglament?jošiem noteikumiem, kas garant? konkurenci, kura neb?tu balst?ta uz to, ka vien? un taj? paš? dal?bvalst? tiktu piem?roti nodarbin?t?bas noteikumi, kas b?tiski atš?irtos atkar?b? no t?, vai darba dev?js ir vai nav iedibin?ts šaj? dal?bvalst?, taj? paš? laik? pied?v?jot nor?kotajiem darba ??m?jiem liel?ku aizsardz?bu, kura turkl?t, k? to apliecina š?s direkt?vas 10. apsv?rums, ir uzskat?ma par l?dzekli, lai “garant?tu br?v?bu sniegt pakalpojumus taisn?gi”.

127 No t? izriet, ka apstr?d?t? direkt?va, garant?jot nor?koto darba ??m?ju liel?ku aizsardz?bu, ir v?rstā uz to, lai nodrošin?tu pakalpojumu sniegšanas br?v?bas ?stenošanu Savien?b? t?das konkurences ietvaros, kas nav atkar?ga no p?rm?r?g?m atš?ir?b?m nodarbin?t?bas noteikumos, kuri vien? un taj? paš? dal?bvalst? tiek piem?roti daž?du dal?bvalstu uz??mumiem.

128 T?d?j?di, lai sasniegtu š?du m?r?i, ar apstr?d?to direkt?vu tiek veikta to faktoru l?dzsvara atjaunošana, saist?b? ar kuriem daž?d?s dal?bvalst?s iedibin?ti uz??mumi var konkur?t, tom?r neatce?ot iesp?jamo konkurences priekšroc?bu, ko baud?tu pakalpojumu sniedz?ji no daž?m dal?bvalst?m, jo pret?ji tam, ko apgalvo Ung?rija, min?t?s direkt?vas rezult?t? nek?di netiek likvid?ta uz izmaks?m balst?ta konkurence. Proti, ar to ir paredz?ts nodrošin?t, ka nor?kotajiem darba ??m?jiem tiek piem?rots uz??m?j?dal?bvalst? past?vošo nodarbin?t?bas noteikumu kopums, tostarp atalgojuma pamatelementi, kas šaj? valst? ir atz?ti par oblig?tiem. T?gad š? direkt?va neietekm? citus uz??mumu, kas nor?ko darb? š?dus darba ??m?jus, izmaksu elementus, piem?ram, šo darba ??m?ju raž?gumu vai efektivit?ti, kas min?ti š?s direkt?vas 16. apsv?rum?. Pret?ji tam, ko apgalvo Ung?rija, ar šo direkt?vu t?d?j?di netiek rad?ti konkurences izkrop?ojumi.

129 Turkl?t ir j?uzsver, ka ar apstr?d?to direkt?vu ir paredz?ts vienlaic?gi, k? tas izriet no t?s 16. apsv?ruma, izveidot “patiesi integr?tu un konkur?sp?j?gu iekš?jo tirgu”, un – saska?? ar t?s 4. apsv?rumu – pan?kt “patiesu soci?lo konver?enci”, vienveid?gi piem?rojot normas, kas attiecas uz nodarbin?t?bas noteikumiem.

130 L?dz ar to treš? pamata pirm? da?a ir j?noraida.

– *Par treš? pamata otro da?u – vienl?dz?gas attieksmes principa p?rk?pumu*

131 Pirmk?rt, attiec?b? uz argumentu, saska?? ar kuru groz?t?s Direkt?vas 96/71 3. panta 1. punkta pirm?s da?as c) apakšpunkt? ietvertais noteikums uz??mumiem, kuri nor?ko darba ??m?jus darb? cit? dal?bvalst?, nosaka pien?kumu vi?iem maks?t atalgojumu, kas noteikts atbilstoši š?s p?d?j?s min?t?s valsts praksei, kura ne oblig?ti ir piem?rojama š?s dal?bvalsts uz??mumiem, ir j?konstat?, ka tas ir k??dains.

132 Proti, no groz?t?s Direkt?vas 96/71 3. panta 1. punkta treš?s da?as, kur? ir preciz?ti š? punkta visp?r?gie piem?rošanas noteikumi, teksta izriet, ka “[š?s direkt?vas 3. panta 1. punkta pirm?s da?as c) apakšpunkt? paredz?to] atalgojuma j?dzienu nosaka saska?? ar t?s dal?bvalsts valsts ties?bu aktiem un/vai praksi, uz kuras teritoriju darba ??m?js ir nor?kots, un tas ietver – visus atalgojuma pamatelementus, kas k? oblig?ti ir noteikti ar valsts normat?vajiem vai administrat?vajiem aktiem, vai ar t?diem kopl?gumiem vai š??r?jtiesas nol?mumiem, kuri attiec?gaj? dal?bvalst? ir pasludin?ti par visp?r?ji piem?rojamiem vai kurus cit?d? veid? piem?ro saska?? ar 8. punktu”.

133 Līdz ar to gan uz darba ņēmējiem, kurus nodarbina uzņēmējdarbā iedibināti uzņēmumi, gan uz šajās darbīgo norīkotajiem darba ņēmējiem attiecas tie paši noteikumi atalgojuma jomā, proti, tie, kas minētajās darbīgo ir atzīti par obligātiem.

134 Otrkārt, runājot par Ungārijas argumentu, saskaņā ar kuru grozītās Direktīvas 96/71 3. panta 7. punkts ir pretrunā vienlīdzības principam, jo tajā uzņēmumiem, kuri norīkoti darba ņēmēju darbīgo citās darbīgo, ir noteikts pienākums atlīdzināt ceļā, dienas un naktsmienu izdevumus, ir konstatējams, ka šis arguments ir balstīts uz šīs tiesību normas nepareizu interpretāciju. Proti, kā norāda Padome, šīs 3. panta 7. punkta otrās daļas otrā teikuma mērķis nav radīt šādas veida pienākumu. Kā tas izriet it īpaši no apstrīdētās direktīvas 19. apsvēruma, kā arī no atzina, kas ietverta šajā teikumā, atsaucoties uz šīs direktīvas 3. panta 1. punkta pirmās daļas i) apakšpunktu, minētajā teikumā ir vienīgi paredzēts, ka šādu atlīdzinājumu, kas nav uzskatāms par atalgojuma daļu, reglamentē darba attiecībā mēģinājumiem valsts tiesību akti vai prakse.

135 Turklāt šīs tiesību norma attiecas uz īpašo situāciju, kādā atrodas norīkotie darba ņēmēji, jo, lai izpildītu savus profesionālos pienākumus pret savu darba devēju, viņiem ir jāpārvietojas no savas izcelsmes darbības uz citu darbības. Tādā darba ņēmēji, kurus nodarbina šajās darbīgo iedibināts uzņēmums, neatrodas tādā pašā situācijā, ja viņi veic savus uzdevumus šīs uzņēmuma labā šajās darbīgo. No tā izriet, ka minēto tiesību normu katrā ziņā nevar uzskatīt par pretīju vienlīdzības attieksmes principam.

136 Tādēļ trešās prasības pamata otrā daļa ir noraidāma.

– Par trešās pamata trešo daļu – samērīguma principa pārkāpumu

137 Kā tas izriet no šīs sprieduma 111. punktā minētās judikatūras, samērīguma princips, kas ir viens no vispārīgiem Savienības tiesību principiem, prasa, lai ar Savienības tiesību normām ieviestie līdzekļi būtu piemēroti ar attiecīgo tiesisko regulējumu sasniedzamo līmeni mērķu īstenošanai un nepārsniegtu to sasniegšanai nepieciešamo.

138 Pirmkārt, runājot par apstrīdētās direktīvas piemērotību, lai sasniegtu mērķi nodrošināt vienlīdzīgu konkurenci apstākļos starp uzņēmumiem, kas norīkoti darba ņēmēju darbīgo, un šīs darbīgo uzņēmumiem, Ungārija izdara kādākus secinājumus no šīs direktīvas 16. apsvēruma.

139 No vienas puses, šīs apsvērumā atspoguļots mērķis, kas Savienībai ir jāsasniedz, proti, izveidot "patiesi integrētu un konkurētspējīgu iekšējo tirgu", un tiesību normu, kas attiecas uz nodarbinātības noteikumiem, vienveidīga piemērošana ir vērsta uz to, lai panāktu atbilstoši minētās direktīvas 4. apsvērumam "patiesu sociālo konverģenci".

140 No otras puses, šajā pašā 16. apsvērumā nav norādīts, ka konkurence, kas būtu balstīta uz izmaksu atšķirībām starp Savienības uzņēmumiem, nav ne iespējama, ne vēlāma. Gluži pretēji, norādot uz tiem faktoriem kā dažādiem un efektivitāte, tas uzsver dažādas faktorus, kas dabiski izraisa šādas izmaksu atšķirības.

141 Patiesībā, runājot par starptautisku pakalpojumu sniegšanu, vienīgās izmaksu atšķirības starp Savienības uzņēmumiem, kuras tiek neitralizētas ar apstrīdēto direktīvu, ir tā, kas izriet no grozītās Direktīvas 96/71 3. panta 1. punktā uzskaitītajiem nodarbinātības noteikumiem, kuri ir atzīti par obligātiem saskaņā ar uzņēmējdarbības tiesisko regulējumu plašā nozīmē.

142 Otrkārt, Ungārija apstrīd elementus, kurus Savienības likumdevējs ir izmantojis, lai

secin?tu, ka nor?koto darba ??m?ju aizsardz?ba ar Direkt?vu 96/71 vairs nebija atbilstoša.

143 Šaj? zi?? ietekmes nov?rt?jum? it ?paši tika min?ti divi apst?k?i, kas pamatoti var?ja likt šim likumdev?jam secin?t, ka Direkt?vas 96/71 3. panta 1. punkta c) apakšpunkt? paredz?tais j?dziens uz??m?j?dal?bvalsts “minim?l? algas likme”, kura bija j?garant?, lai aizsarg?tu nor?kotos darba ??m?jus, vairs nevar?ja nodrošin?t š?du aizsardz?bu.

144 No vienas puses, saist?b? ar j?dzienu “minim?l? algas likme” ir raduš?s interpret?cijas gr?t?bas vair?k?s dal?bvalst?s, k? rezult?t? ir tikušas ierosin?tas vair?kas prejudici?l?s lietas Ties?, kura šo j?dzienu plaši interpret?ja 2015. gada 12. febru?ra spriedum? *Sähköalojen ammattiliitto* (C?396/13, EU:C:2015:86, 38.–70. punkts), taj? iek?aujot – papildus uz??m?j?dal?bvalsts ties?bu aktos paredz?tajai minim?lajai algai – dažus citus elementus. Proti, ir ticis nospriests, ka min?tais j?dziens ietver algas – stundas likmes un/vai akorda algas – apr??in?šanas veidu, kas balst?ts uz darba ??m?ju iedal?jumu darba samaksas grup?s, k?das ir paredz?tas šaj? dal?bvalst? sp?k? esošajos kopi?gumos, dienas naudu, ce?a izdevumu kompens?ciju un atva?in?juma naudu.

145 T?d?j?di ietekmes nov?rt?jum? var?ja konstat?t, ka j?dziens “minim?l? algas likme”, k? to ir interpret?jusi Tiesa, liel? m?r? atš?iras no izplat?t?s uz??mumu, kuri nor?ko darba ??m?jus darb? cit? dal?bvalst?, prakses pakalpojumu sniegšanas ietvaros, kad šie uz??mumi izmaks? v?iem tikai minim?lo algu, kas paredz?ta uz??m?j?dal?bvalsts ties?bu aktos vai kopi?gumos.

146 No otras puses, no ietekmes nov?rt?juma izriet, ka 2014. gad? vair?k?s uz??m?j?dal?bvalst?s ir tikušas konstat?tas iev?rojamas atš?ir?bas atalgojuma zi?? starp šaj?s dal?bvalst?s iedibin?to uz??mumu nodarbin?tajiem darba ??m?jiem un taj?s darb? nor?kotajiem darba ??m?jiem.

147 Trešk?rt, ir j?noraida Ung?rijas arguments, saska?? ar kuru, ?emot v?r? pakalpojumu sniegšanas, kas veikta saist?b? ar darba ??m?ju nor?košanu darb?, pagaidu raksturu, apstr?d?t?s direkt?vas normas, cikt?l ar t?m nor?kotajiem darba ??m?jiem tiek nodrošin?ta vienl?dz?ga attieksme sal?dzin?jum? ar uz??m?j?dal?bvalst? iedibin?to uz??mumu nodarbin?tajiem darba ??m?jiem, p?rsniedz to, kas ir nepieciešams, lai sasniegtu šo nor?koto darba ??m?ju aizsardz?bas m?r?i.

148 Pret?ji tam, ko apgalvo Ung?rija, nedz j?dziena “minim?l? algas likme” aizst?šana ar j?dzienu “atalgojums” groz?t?s Direkt?vas 96/71 3. panta 1. punkta pirm?s da?as c) apakšpunkt?, nedz uz??m?j?dal?bvalst? paredz?to nodarbin?t?bas noteikumu piem?rošana nor?kotajiem darba ??m?jiem attiec?b? uz ce?a, ?din?šanas un naktsm?tnes izdevumu segšanu darba ??m?jiem, kuri atrodas ?rpus savas dz?vesvietas profesion?lu iemeslu d??, nenoz?m?, ka šie p?d?jie min?tie darba ??m?ji tiek nost?d?ti situ?cij?, kas b?tu identiska vai analoga to darba ??m?ju situ?cijai, kurus nodarbina uz??m?j?dal?bvalst? iedibin?ti uz??mumi.

149 Proti, šie groz?jumi nenoz?m? visu uz??m?j?dal?bvalst? paredz?to nodarbin?t?bas noteikumu piem?rošanu, jo tikai daži no šiem noteikumiem katr? zi?? ir piem?rojami šiem darba ??m?jiem saska?? ar groz?t?s Direkt?vas 96/71 3. panta 1. punktu.

150 ?emot v?r? š? sprieduma 62. un 144.–146. punkt? izkl?st?tos apst?k?us, Ung?rijai nav izdevies pier?d?t, ka ar apstr?d?to direkt?vu izdar?tie groz?jumi Direkt?vas 96/71 3. panta 1. punkta pirmaj? da?? p?rsniegtu to, kas ir nepieciešams, lai sasniegtu apstr?d?t?s direkt?vas m?r?us, proti, nodrošin?t pakalpojumu sniegšanas br?v?bu uz taisn?ga pamata un pied?v?t nor?kotajiem darba ??m?jiem liel?ku aizsardz?bu.

151 Tādā trešā pamata trešā daļa ir jānoraida.

– Par trešā pamata ceturto daļu – apstākli, ka ar režīmu, kas paredzēts darba ņēmēju norīkojumam, kurš pārsniedz 12 mēnešus, tiekot pārņemts pakalpojumu sniegšanas brīvības princips

152 Ungārija uzskata, ka gandrīz visu uzņēmējdarbības darba tiesību piemērošana darba ņēmējiem, kas tiek norīkoti – pēc vispārīgā noteikuma – uz vairāk nekā 12 mēnešiem, nevar tikt attaisnota ar viņu interešu aizsardzību un nav nedz nepieciešama, nedz samērīga.

153 Turklāt ar apstrīdēto direktīvu esot pārņemts vienlīdzīgās attieksmes princips, ciktāl tiek uzskatīts, pirmkārt, ka grozītās Direktīvas 96/71 3. panta 1.a punktā minētā darba ņēmēji, kuru norīkojums pārsniedz 12 mēnešus, atrodas situācijā, kas ir salīdzināma ar to darba ņēmēju situāciju, kurus nodarbina uzņēmējdarbības iedibināti uzņēmumi, un, otrkārt, ka uzņēmumi, kas norīko darba ņēmēju darbā uz šādu laiku, atrodas salīdzināmā situācijā ar šādu valsti iedibinātiem uzņēmumiem.

154 Grozītās Direktīvas 96/71 3. panta 1.a punktā ir paredzēts, ka tad, ja darba ņēmējs ir norīkots darbā uzņēmējdarbības vairāk nekā 12 mēnešus vai – kad pakalpojumu sniedzējs šajā ziņā iesniedz motivētu paziņojumu – vairāk nekā 18 mēnešus, šis pakalpojumu sniedzējs, pamatojoties uz vienlīdzīgu attieksmi, papildus šīs direktīvas 3. panta 1. punktā minētajiem nodarbinātības noteikumiem garantē visus piemērojamās nodarbinātības noteikumus, kas šajā darbības jomā ir noteikti ar normatīviem vai administratīviem aktiem un/vai ar koplīgumiem vai šķēršļtiesības nolikumiem, kuri ir pasludināti par vispārīgi piemērojamiem. Grozītās Direktīvas 96/71 3. panta 1.a punkta piemērošanas jomā neietilpst tikai, pirmkārt, darba līguma noslēgšanas un izbeigšanas procedūras, formalitātes un nosacījumi, tostarp konkurences aizlieguma klauzulas, un, otrkārt, papildu arodpensiju shēmas.

155 Ēmot vērā šo sprieduma 112. un 113. punktā atgādināto plašo Savienības likumdevāja rīcības brīvību, šis likumdevējs, nepieļaujot acīmredzamu kļūdu, varēja uzskatīt, ka uz tik ilgu laiku veikta norīkojuma gadījumā attiecīgo norīkoto darba ņēmēju personiskajai situācijai ir jābūt ievērojami tuvākai to darba ņēmēju situācijai, kurus nodarbina uzņēmējdarbības iedibināti uzņēmumi, un bija pamats noteikt, ka uz šiem ilglaicīgi norīkotajiem darba ņēmējiem ir attiecināmi gandrīz visi šajā pārrādītā minētajā darbības jomā piemērojamie nodarbinātības noteikumi.

156 Šāds ilglaicīgās norīkošanas darbā režīms šā iet nepieciešams, piemērots un samērīgs, lai nodrošinātu nodarbinātības noteikumu jomā lielāku aizsardzību darba ņēmējiem, kas ilgu laiku ir norīkoti darbā uzņēmējdarbības, tajā pašā laikā šo darba ņēmēju situāciju nošķirot no to darba ņēmēju situācijas, kuri ir izmantojuši savas tiesības uz brīvību pārvietošanās, vai, vispārīgāk runājot, šajā darbības jomā dzīvojošo darba ņēmēju, kurus nodarbina tajā iedibināti uzņēmumi, situācijas.

157 Līdz ar to trešā pamata ceturto daļu ir jānoraida.

– Par trešā pamata piekto daļu – LESD 58. panta neieviešanu

158 Ungārija uzskata, ka, padarot grozīto Direktīvu 96/71 par piemērojamu autotransporta nozarē no brīža, kad tiek pieņemts konkrēts tiesību akts, ar apstrīdētās direktīvas 3. panta 3. punktu ir pārņemts LESD 58. pants.



159 Saskaņā ar LESD 58. pantu pakalpojumu sniegšanas brīvību transporta jomā reglamentē noteikumi, kas izklāstīti LESD sadaļā par transportu, kura ietver LESD 90.–100. pantu.

160 No tā izriet, ka pakalpojumi transporta jomā LESD 58. panta 1. punkta izpratnē ir izslēgti no LESD 56. panta piemērošanas jomas (spriedums, 2017. gada 20. decembris, *Asociación Profesional Elite Taxi*, C-434/15, EU:C:2017:981, 48. punkts).

161 Tādu apstrādātās direktīvas 3. panta 3. punkts ir vienīgi paredzēts, ka tā būs piemērojama autotransporta nozarē, sākot no dienas, kad piemēros tiesību aktu, ar ko groza Direktīvu 2006/22, kuras juridiskais pamats bija EKL 71. panta 1. punkts, kas ietilpa EK līguma daļā attiecībā uz transportu un kas atbilst LESD 91. pantam.

162 Tādā apstrādātās direktīvas 3. panta 3. punkta mērķis nav reglamentēt pakalpojumu sniegšanas brīvību transporta jomā, un tādējādi tas nevar būt pretrunā LESD 58. pantam.

163 Tādējādi ir jānoraida arī trešā pamata piektā daļa un līdz ar to šīs prasības pamats kopumā.

***Par ceturto pamatu – LESD 56. panta pirkumu, ciktāl ar apstrādāto direktīvu esot izslēgta efektīvā pakalpojumu sniegšanas brīvības šenošana***

*Lietas dalībnieku argumenti*

164 Ungārija apgalvo, ka apstrādātā direktīva ir pretrunā LESD 56. pantam, kā arī 2007. gada 18. decembra spriedumam *Laval un Partneri* (C-341/05, EU:C:2007:809), jo tajā esot paredzēts, ka tiesību streikot vai tiesību veikt citu kolektīvo rīcību izmantošana var veidot šķērslī pakalpojumu sniegšanas brīvības efektīvai šenošanai.

165 Tā uzskata, ka tajā ir šīs direktīvas 1. panta 1. punkta b) apakšpunkta tvērumā, saskaņā ar kuru Direktīva 96/71 nekādā veidā neietekmējot tostarp tiesības streikot vai veikt citu rīcību, kas paredzēta konkrētajās dalībvalstu darba attiecību sistēmās.

166 Parlaments un Padome, kurus atbalsta Vācijas Federatīvā Republika, Nīderlandes Karaliste, Zviedrijas Karaliste un Komisija, apstrād Ungārijas argumentāciju.

*Tiesas vārtējums*

167 Būtībā Ungārija uzskata, ka ar apstrādātās direktīvas 1. panta 1. punkta b) apakšpunktu tiek apšaubīta Tiesas judikatūra, kas izriet no 2007. gada 18. decembra sprieduma *Laval un Partneri* (C-341/05, EU:C:2007:809), izslēdzot no LESD 56. panta piemērošanas jomas tiesību streikot vai tiesību veikt citu kolektīvo rīcību šenošanu.

168 Tomēr, lai gan šajā tiesību normā ir norādīts, ka grozītā Direktīva 96/71 “nekādā veidā neietekmē dalībvalstīs un Savienības līmenī atzīto pamattiesību šenošanu”, tās sekas nekādā ziņā nav tādas, ka šo tiesību šenošana nebūtu pakāauta Savienības tiesībām. Gluži pretēji, ciktāl tajā ir atsauce uz Savienības līmenī atzītajām pamattiesībām, tā nozīmē, ka darba ūmju tiesību uz kolektīvo rīcību izmantošana darba ūmju norīkošanas, uz kuru attiecas grozītās Direktīvas 96/71 noteikumi, kontekstā ir jāizvērtē no Savienības tiesību skatpunkta, kā tās ir interpretējusi Tiesa.

169 Līdz ar to ceturtais prasības pamats ir jānoraida.

## **Par piekto pamatu – Romas I regulas, k? ar? tiesisk?s droš?bas un ties?bu normu skaidr?bas principu neiev?rošanu**

### *Lietas dal?bnieku argumenti*

170 Ung?rija apgalvo, ka groz?t?s Direkt?vas 96/71 3. panta 1.a punkts nav sader?gs ar Romas I regulu, kuras m?r?is ir nodrošin?t l?gumsl?dz?ju pušu br?v?bu izv?l?ties ties?bu aktus, kas piem?rojami to attiec?b?m, jo šaj? pant? ir paredz?ts, ka ilgstošas nor?košanas gad?jum? no uz??m?j?dal?bvalsts ties?bu aktiem izrietošie pien?kumi ir oblig?ti piem?rojami nor?kotajiem darba ??m?jiem neatkar?gi no t?, k?di ties?bu akti ir piem?rojami darba attiec?b?m.

171 Ta?u Romas I regul?, lai noteiktu piem?rojamās ties?bu aktus, neesot ?emts v?r? ?rvalst?s veikt? darba ilgums, bet t? esot balst?ta tikai uz jaut?jumu, vai darba ??m?jam p?c darba pabeigšanas ?rvalst?s ir j?ats?k darbs sav? izcelsmes valst?.

172 Turkl?t Ung?rija uzskata, ka groz?t?s Direkt?vas 96/71 3. panta 1.a punkts nav uzskat?ms par ties?bu kol?zijas normu, jo taj? ir nor?d?ts, ka tas j?piem?ro neatkar?gi no t?, kuras ties?bas ir piem?rojamās darba attiec?b?m.

173 T? ar? apgalvo, ka Direkt?vas 96/71 3. panta 1.a punkta ceturtaj? da?? paredz?tais noteikums, saska?? ar kuru š? punkta piem?rošanas nol?k? visu sec?gi darb? nor?koto darba ??m?ju nor?kojuma laikposmi tiek kumul?ti, nav sader?gs ar Romas I regulu, kur? ir noteikti katram individu?lajam darba l?gumam piem?rojamie ties?bu akti un individu?l?s ties?bas.

174 Visbeidzot – t? uzskata, ka ar j?dzienu “atalgojums” apstr?d?taj? direkt?v? tiek p?rk?pti ties?bu normu skaidr?bas un tiesisk?s droš?bas principi, cikt?l taj? ir atsauce uz uz??m?j?dal?bvalsts ties?bu aktiem un/vai praksi.

175 Parlaments un Padome, kurus atbalsta V?cijas Federat?v? Republika, N?derlandes Karaliste, Zviedrijas Karaliste un Komisija, apstr?d Ung?rijas argument?ciju.

### *Tiesas v?rt?jums*

176 Pirmaj? pamata da?? Ung?rija apgalvo, pirmk?rt, ka ar groz?t?s Direkt?vas 96/71 3. panta 1.a punktu esot p?rk?pts Romas I regulas 8. pants, kur? ir paredz?ta pušu autonomija attiec?b? uz darba l?gumam piem?rojamo ties?bu aktu noteikšanu, un, otrk?rt, ka noteikums, saska?? ar kuru tiek kumul?ti visu sec?gi darb? nor?koto darba ??m?ju nor?kojuma laikposmi, neesot sader?gs ar šo regulu. Otraj? pamata da?? t? nor?da, ka ar apstr?d?to direkt?vu ieviestais j?dziens “atalgojums” ir pretrun? tiesisk?s droš?bas un ties?bu normu skaidr?bas principiem.

177 Pirmk?rt, ir j?nor?da, ka Romas I regulas 8. panta 1. punkt? ir noteikta visp?r?ja ties?bu kol?zijas norma, kura ir piem?rojama darba l?gumiem un kur? ir paredz?ti š?da l?guma pušu izv?l?tie ties?bu akti, un t? 2. punkt? ir paredz?ts, ka gad?jum?, ja š?da izv?le nav izdar?ta, individu?lu darba l?gumu reglament? t?s valsts ties?bu akti, kur? vai – ja t? nav – no kuras darbinieks past?v?gi veic darbu, un ka netiek uzskat?ts, ka š? valsts ir main?jusies, ja darbinieks uz laiku ir nodarbin?ts cit? valst?.

178 Tom?r Romas I regulas 23. pant? ir noteikts, ka no taj? paredz?taj?m ties?bu kol?zijas norm?m var atk?pties, ja Savien?bas ties?bu norm?s ir paredz?ti noteikumi par ties?bu aktiem, kas piem?rojami l?gumsaist?b?m noteikt?s jom?s, savuk?rt š?s regulas 40. apsv?rum? ir paredz?ts, ka ar šo regulu nav liegta iesp?ja saist?b? ar konkr?tiem jaut?jumiem Savien?bas ties?bu aktos iek?aut kol?ziju normas attiec?b? uz l?gumsaist?b?m.

179 ?emot v?r? to raksturu un saturu, gan groz?t?s Direkt?vas 96/71 3. panta 1. punkts, run?jot

par nor?koti?m darba ??m?jiem, gan š?s direkt?vas 3. panta 1.a punkts, run?jot par darba ??m?jiem, kuru nor?kojums – p?c visp?r?g? noteikuma – p?rsniedz 12 m?nešus, ir uzskat?mi par speci?l?m ties?bu kol?ziju norm?m Romas I regulas 23. panta izpratn?.

180 Turkl?t, k? ?ener?ladvok?ts nor?da secin?jumu 196. punkt?, Romas I regulas izstr?des process liecina, ka t?s 23. pants attiecas uz speci?lo ties?bu kol?ziju normu, kas jau bija paredz?ta Direkt?vas 96/71 3. panta 1. punkt?, jo Komisijas 2005. gada 15. decembra Priekšlikum? Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par ties?bu aktiem, kas piem?rojami l?gumsaist?b?m (Romas I regula) (COM(2005) 650, gal?g? redakcija) bija ietverts pielikums ar speci?laj?m ties?bu kol?ziju norm?m, kas bija atrodamas citos Savien?bas ties?bu aktos, un to vid? bija ar? min?t? direkt?va.

181 Visbeidzot – tas, ka groz?t?s Direkt?vas 96/71 3. panta 1.a punkts ir ietverts noteikums, kura m?r?is ir nov?rst kr?pšanu gad?jum?, ja nor?kots darba ??m?js tiek aizst?ts ar citu nor?kotu darba ??m?ju, kas veic to pašu uzdevumu taj? paš? viet?, nevar likt apšaub?t š? sprieduma 179. punkts ietverto secin?jumu, jo saist?b? ar ties?bu kol?zijas normu, ko veido šis noteikums, Savien?bas likumdev?js bija ties?gs paredz?t noteikumu, kura m?r?is ir nov?rst ar to paredz?t? pien?kuma apiešanu.

182 L?dz ar to piekt? pamata pirm? da?a ir j?noraida.

183 Otrk?rt, no groz?t?s Direkt?vas 96/71 teksta un sist?mas skaidri izriet, ka saist?b? ar t?s 3. panta 1. punkta pirm?s da?as c) apakšpunkt? lietoto j?dzienu “atalgojums” ir veikta atsauce uz dal?bvalstu ties?bu aktiem vai praksi, kas šaj? jom? ir padar?ta par oblig?tu, un ka, iz?emot š?s direkt?vas 3. panta 7. punkta otraj? da?? sniegto preciz?jumu, min?taj? 3. panta 1. punkta pirm?s da?as c) apakšpunkt? nav defin?ta š? j?dziena noz?me.

184 Šaj? zi?? groz?t?s Direkt?vas 96/71 3. panta 1. punkta trešaj? da?? ir vien?gi nor?d?ts, ka šo j?dzienu nosaka saska?? ar t?s dal?bvalsts ties?bu aktiem un/vai praksi, uz kuras teritoriju darba ??m?js ir nor?kots, un tas ietver visus atalgojuma pamatelementus, kas k? oblig?ti ir noteikti ar valsts normat?vajiem vai administrat?vajiem aktiem vai ar t?diem kopl?gumiem vai š??r?jtiesas nol?mumiem, kuri šaj? dal?bvalst? ir pasludin?ti par visp?r?ji piem?rojamiem vai kurus cit?d? veid? piem?ro saska?? ar š? panta 8. punktu.

185 K? b?t?b? izriet no apstr?d?t?s direkt?vas 17. apsv?ruma, noteikumu par atalgojumu pie?emšana princip? ir dal?bvalstu kompetenc?, tom?r t?m šaj? zi?? ir j?r?kojas, iev?rojot Savien?bas ties?bas.

186 Šajos apst?k?os un ?emot v?r? ar? š? sprieduma 112. un 113. punkts atg?din?to plašo r?c?bas br?v?bu, Savien?bas likumdev?jam nevar p?rmest, ka tas nav iev?rojis tiesisk?s droš?bas un ties?bu normu skaidr?bas principus, ciktl tas direkt?v?, ar kuru tiek koordin?ti dal?bvalstu ties?bu akti un prakse nodarbin?t?bas noteikumu jom?, ir atsaucies uz j?dzienu “atalgojums”, k?ds tas ir noteikts dal?bvalstu ties?bu aktos vai praks?.

187 L?dz ar to ir j?noraida piekt? pamata otr? da?a un t?d?j?di šis pras?bas pamats kopum?.

188 ?emot v?r? visus iepriekš min?tos apsv?rumus, pras?ba ir j?noraida, un nav nepieciešams lemt par pak?rtoti izvirz?tajiem pras?jumiem, kuros l?gts atcelt noteiktas apstr?d?t?s direkt?vas normas un kuri ir balst?ti uz tiem pašiem pamatiem, uz k?diem balst?ti galvenok?rt izvirz?tie pras?jumi.

**Par ties?šan?s izdevumiem**

189 Atbilstoši Tiesas Reglamenta 138. panta 1. punktam lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Parlaments un Padome ir prasījuši piespriež Ungārijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā tai spriedums ir nelabvēlīgs, jāpiespriež Ungārijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

190 Saskaņā ar minētā reglamenta 140. panta 1. punktu Vācijas Federatīvā Republika, Francijas Republika, Nīderlandes Karaliste, Zviedrijas Karaliste, kā arī Komisija – kuras ir personas, kas iestājušās lietā, – savus tiesāšanās izdevumus sedz pašas.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

- 1) **Prasību noraidīt.**
- 2) **Ungārija sedz savus, kā arī atlīdzina Eiropas Parlamenta un Eiropas Savienības Padomes tiesāšanās izdevumus.**
- 3) **Vācijas Federatīvā Republika, Francijas Republika, Nīderlandes Karaliste, Zviedrijas Karaliste un Eiropas Komisija sedz savus tiesāšanās izdevumus pašas.**

[Paraksti]

\* Tiesvedības valoda – ungāru.